

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra humanitních věd

Diplomová práce

Program rozvoje obce – případová studie vybrané obce Telč

Bc. Tereza Příbylová

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Bc. Tereza Příbylová

Veřejná správa a regionální rozvoj – c.v. Tábor

Název práce

Program rozvoje obce – případová studie vybrané obce Telč

Název anglicky

Municipal development program – case study of the selected municipality Telč

Cíle práce

Cílem práce je zhodnotit a posoudit v kontextu dostupné teorie a metodických postupů Ministerstva pro místní rozvoj pro tvorbu rozvojových dokumentů jejich smysl a podmínky jejich vzniku. Z tohoto hlediska je práce orientována na zpracování případové studie města Telč. Dílčími cíli, které mají přispět k naplnění cíle hlavního, jsou formulace silných a slabých stránek, žádoucího budoucího stavu města, vymezení kroků směřujících k plnění vize a nastavení způsobu vyhodnocení dokumentu. Vše bude řešeno v kontextu doporučené metodiky strategického plánování obcí a ve snaze posoudit na konkrétním příkladě její uplatnitelnost.

Metodika

Práce bude pojata jako případová studie. Objektem zájmu bude město Telč. Data potřebná k tvorbě textu práce budou získána studiem dostupných dokumentů týkajících se rozvoje města. Jádrem datové základny budou informace získané od představitelů města formou polostandardizovaných rozhovorů. Využita budou taktéž data Českého statistického úřadu vycházející ze sčítání lidu v roce 2021. Práce bude dále vycházet ze studia informací o obci, metodiky Ministerstva pro místní rozvoj a Ministerstva vnitra v oblasti rozvoje obce a strategie Evropské unie v rámci rozvoje regionů. Na základě zpracovaných dat a jejich zhodnocení budou vyvozeny vlastní závěry a bude navržen možný strategický plán rozvoje obce pro následující období a posouzena využitelnost metodiky rozvoje na příkladu tvorby tohoto dokumentu v případě města Telč.

Doporučený rozsah práce

60-80 stran

Klíčová slova

Strategické plánování, program rozvoje, region, regionální rozvoj, investice, obec

Doporučené zdroje informací

BALÍK, S., 2009: Komunální politika. Obce, aktéři a cíle místní politiky. Praha: Grada Publishing. ISBN 978-80-247-2908-4

BLAŽEK, J., UHLÍŘ, D., 2011: Teorie regionálního rozvoje: nástin, kritika, implikace. Praha: Karolinum. ISBN 978-80-246-1974-3

ČMEJREK, J., BUBENÍČEK, V., ČOPÍK, J., 2010: Demokracie v lokálním politickém prostoru: specifika politického života v obcích ČR. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-3061-5

FOTR, J. et al. 2012: Tvorba strategie a strategické plánování. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-3985-4

Předběžný termín obhajoby

2023/24 LS – PEF

Vedoucí práce

Ing. Radek Kopřiva, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra humanitních věd

Elektronicky schváleno dne 18. 8. 2023

prof. PhDr. Michal Lošťák, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 3. 11. 2023

doc. Ing. Tomáš Šubrt, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 27. 12. 2023

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci „Program rozvoje obce – případová studie vybrané obce Telč“ jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala Ing. Radku Kopřivovi, Ph.D. za odborné vedení. Konkrétně za jeho rady a věcné připomínky při zpracovávání diplomové práce.

Další poděkování bych ráda věnovala Mgr. Vladimíru Brtníkovi a Ing. Jiřímu Pykalovi, starostovi a místostarostovi obce Telč, za skvělou spolupráci při zpracovávání praktické části práce, zejména pak za poskytnutí strukturovaného rozhovoru, který je nedílnou součástí této práce.

V neposlední řadě bych ráda poděkovala svému příteli, rodině a kolegům, především za trpělivost, kterou měli v průběhu mého studia, a velkou podporu, které se mi při vypracování této práce dostávalo.

Program rozvoje obce – případová studie vybrané obce Telč

Abstrakt

Tato diplomová práce se zabývá analýzou a návrhem programu rozvoje obce s cílem posílení udržitelného a celistvého rozvoje ve vybrané obci. Práce zkoumá současný stav obce, identifikuje klíčové oblasti potenciálního rozvoje a hodnotí potřeby a priority občanů. Na základě této analýzy je navržen komplexní program rozvoje, který zahrnuje opatření a projekty v oblastech infrastruktury, životního prostředí, sociálních služeb, ekonomiky a kultury. Cílem programu je podpořit participaci občanů, zlepšit kvalitu života v obci a posílit její konkurenceschopnost a udržitelnost v dlouhodobém horizontu. Metodologie práce zahrnuje kombinaci kvantitativních a kvalitativních metod výzkumu, včetně průzkumu veřejného mínění, analýzy dat a SWOT analýzy. Výsledkem je konkrétní programový dokument obsahující strategické cíle, konkrétní opatření, časový plán a zdroje financování. Tato práce přispívá k diskusi o možnostech a metodách rozvoje obcí v kontextu současných sociálních, ekonomických a environmentálních výzev.

Klíčová slova: strategické plánování, program rozvoje, region, regionální rozvoj, investice, obec

Municipal development program – case study of selected municipality Telč

Abstract

This thesis focuses on the analysis and proposal of a community development program aimed at strengthening sustainable and comprehensive development in a selected municipality. The work examines the current state of the municipality, identifies key areas for potential development, and assesses the needs and priorities of its residents. Based on this analysis, a comprehensive development program is designed, encompassing measures and projects in the areas of infrastructure, environment, social services, economy, and culture. The program aims to promote citizen participation, improve the quality of life in the municipality, and enhance its competitiveness and sustainability in the long term. The methodology of the work includes a combination of quantitative and qualitative research methods, including public opinion surveys, data analysis, and SWOT analysis. The result is a specific program document containing strategic objectives, concrete measures, a timetable, and sources of financing. This work contributes to the discussion on the possibilities and methods of community development in the context of current social, economic, and environmental challenges.

Keywords: strategic planning, development program, region, regional development, investment, municipality

Obsah

1.	Úvod.....	11
2.	Cíl práce a metodika práce.....	12
2.1	Cíl práce.....	12
2.2	Metodika práce	12
2	Teoretická východiska	13
2.1	Obec	13
2.1.1	Působnost obcí	14
2.2	Region.....	16
2.2.1	Vymezení a vlastnosti regionu.....	16
2.2.2	Typologie a hierarchie regionů	17
2.2.3	Regionální struktura České republiky.....	18
2.3	Regionální rozvoj.....	20
2.4	Regionální politika.....	22
2.4.1	Regionální politika EU	22
2.4.2	Regionální politika České republiky.....	24
2.5	Strategické plánování.....	25
2.5.1	Strategické plánování ve světě.....	26
2.5.2	Strategický plán	27
2.5.3	Postup zpracování a metody strategického plánu	28
2.6	Strategické dokumenty	31
2.6.1	Agenda 2030	31
2.6.2	Strategický rámec Česká republika 2030.....	32
2.6.3	Strategie regionálního rozvoje 2021+.....	34
2.6.4	Program rozvoje obce	36
3.	Analytická část.....	39
3.1	Charakteristika obce	39

3.1.1	Území	39
3.1.2	Obyvatelstvo	40
3.1.3	Hospodářství	42
3.1.4	Infrastruktura.....	45
3.1.5	Vybavenost.....	47
3.1.6	Životní prostředí.....	53
3.1.7	Správa obce	54
3.2	Dotazníkové šetření.....	55
3.3	Polostandardizované rozhovory	58
3.4	Východiska pro navrhovanou část	59
4.	Navrhovaná část.....	63
4.1	Strategická vize	63
4.2	Programové cíle	63
4.3	Opatření a aktivity.....	64
4.4	Podpora realizace programu.....	66
5.	Uplatnitelnost metodiky strategického plánování obcí.....	67
6.	Závěr	68
	Zdroje.....	69
	Seznam obrázků	72
	Seznam tabulek	73
	Přílohy.....	73
	Dotazník pro občany města Telče	74
	Rozhovor s veřejnými činiteli města.....	77

1. Úvod

Města a jejich rozvoj hrají klíčovou roli v dnešním světě, kdy se setkávají s výzvami zachování kulturní identity a současně se snaží přizpůsobit rychlým změnám ve společnosti a v životním prostředí. Tato diplomová práce se zaměřuje na analýzu, plánování a implementaci Programu rozvoje obce s důrazem na město Telč jako konkrétní případovou studii.

Telč, nesmírně významné historické město zapsané na seznamu UNESCO, si udržuje bohaté dědictví architektury a kultury, což z něj činí jedinečné místo jak pro obyvatele, tak pro návštěvníky. Nicméně, ve světle moderních výzev globálního světa, se Telč potýká s potřebou nejen udržet své dědictví, ale také vyvinout se směrem k udržitelné budoucnosti pro své občany. Ačkoli je město vyhledávaným turistickým cílem, má omezené možnosti pracovních pozic kvůli specifičnosti ekonomických aktivit v regionu. Mnoho obyvatel Telče hledá pracovní příležitosti mimo město, což může vést k odlivu pracovní síly a snižování ekonomické aktivity v samotném městě. Dostupné bydlení je dalším závažným problémem, se kterým se Telč potýká. Vzhledem k historickému charakteru města a jeho ochraně jako světového dědictví UNESCO může být omezen prostor pro novou výstavbu, což ovlivňuje nabídku dostupného bydlení pro obyvatele.

Tato diplomová práce se snaží být nejen teoretickým výzkumem, ale také praktickým nástrojem pro město Telč, který bude moci sloužit jako rámec pro jeho trvalý a vyvážený rozvoj v nadcházejících letech. Díky studiu informací o obci a rozhovorům s hlavními představiteli obce dojde k posouzení, zda jsou doporučené ministerské metodiky relevantní pro vypracování Programu rozvoje obce Telč a zda přinášejí dostatečnou informovanost a pomoc pro obec při plánování a tvorbě vlastních strategických dokumentů.

2. Cíl práce a metodika práce

2.1 Cíl práce

Cílem práce je zhodnotit a posoudit v kontextu dostupné teorie a metodických postupů Ministerstva pro místní rozvoj pro tvorbu rozvojových dokumentů jejich smysl a podmínky jejich vzniku. Z tohoto hlediska je práce orientována na zpracování případové studie města Telč. Dílčími cíli, které mají přispět k naplnění cíle hlavního, jsou formulace silných a slabých stránek, žádoucího budoucího stavu města, vymezení kroků směřujících k plnění vize a nastavení způsobu vyhodnocení dokumentu. Vše bude řešeno v kontextu doporučené metodiky strategického plánování obcí a ve snaze posoudit na konkrétním příkladě její uplatnitelnost.

2.2 Metodika práce

Práce bude pojata jako případová studie. Objektem zájmu bude město Telč. Data potřebná k tvorbě textu práce budou získána studiem dostupných dokumentů týkajících se rozvoje města. Jádrem datové základny budou informace získané od představitelů města formou polostandardizovaných rozhovorů. Využita budou taktéž data Českého statistického úřadu vycházející ze sčítání lidu v roce 2021. Práce bude dále vycházet ze studia informací o obci, metodiky Ministerstva pro místní rozvoj a Ministerstva vnitra v oblasti rozvoje obce a strategie Evropské unie v rámci rozvoje regionů. Na základě zpracovaných dat a jejich zhodnocení budou vyvozeny vlastní závěry a bude navržen možný strategický plán rozvoje obce pro následující období a posouzena využitelnost metodiky rozvoje na příkladu tvorby tohoto dokumentu v případě města Telč.

2 Teoretická východiska

2.1 Obec

Ústava ČR říká, a to konkrétně v čl. 99, že *Česká republika se člení na obce, které jsou základními územními samosprávnými celky, a kraje, které jsou vyššími územními samosprávnými celky*. Obecné ustanovení zákona o obcích č. 128/2000 uvádí, že obec je základním územním samosprávným společenstvím občanů, tvoří územní celek, který je vymezen hranicí území obce. A současně je obec veřejnoprávní korporací, která má vlastní majetek.¹

Obce a sídla, jak je známe v současnosti, jsou výsledkem dlouhodobého historického vývoje. V závislosti na socioekonomickém rozvoji společnosti je možné sledovat druhovou, velikostní i funkční rozmanitost.²

Obec je v podstatě dána svým geografickým územím a skládá se z jednoho nebo více katastrálních území. Celé území státu je součástí obcí, výjimkou jsou pouze vojenské újezdy. Vzhledem k tomuto faktu je možné, aby nová obec vznikla pouze za předpokladu, že se oddělí od jiné obce. Aby k tomuto procesu mohlo dojít, je nutné splnit několik podmínek. Například je to hranice 1000 obyvatel u nové i „zbytkové“ obce anebo souhlas nadpoloviční většiny všech oprávněných voličů. Stejně tak jako rozdělení je možné i sloučení obcí.

Občan obce je fyzická osoba, která má v obci hlášený trvalý pobyt a zároveň má státní občanství České republiky. Takový občan, pokud dovrší 18 let věku, má právo volit a být volen.

Všechny obce mají svůj unikátní název a jsou oprávněny mít vlastní vlajku, znak i pečeť.³

Jak v ústavě, tak v zákoně o obcích je uvedeno, že obec může navenek jednat pouze skrze své orgány, kterými jsou zastupitelstvo obce, rada obce, starosta a místostarosta, obecní úřad v čele s tajemníkem a zřízené výbory či komise.

K 1. 1. 2023 má Česká republika 6258 obcí.⁴

¹ ZÁKON O OBCÍCH. *Zákon č. 128/2000 sb.* [on-line]. 2023 [cit. 2023-10-20]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-128>

² KADEŘÁBKOVÁ, J., MATES, P., GROSPÍČ, J. *Úvod do regionálních věd a veřejné správy*. 2. rozš. vyd. Praha: Codex Bohemia, 1998.

³ BALÍK, S. *Komunální politika – Obce, aktéři a cíle místní politiky*. Grada, 2009.

⁴ MALÝ LEXIKON OBCÍ ČESKÉ REPUBLIKY. *Obce České republiky k 1.1. 2023* [on-line]. 2023 [cit. 2023-10-20]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/maly-lexikon-obci-ceske-republiky-2023>

2.1.1 Působnost obcí

Podle zákona č. 128/2000 sb. o obcích se působnost dělí na samostatnou působnost a přenesenou působnost. Tento zákon dále definuje samostatnou působnost jako záležitosti, které jsou v zájmu obce a jejích občanů, a současně přenesenou působnost ve věcech, které stanovují zvláštní zákony.⁵

Samostatná působnost obce

Jak již bylo zmíněno výše, samostatná působnost obce řeší především zájmy obce a jejích občanů, a to za pomoci obecně závazných vyhlášek anebo jiných právních předpisů, které jsou v souladu se zákonem. Pro příklad je možné uvést těchto pár vybraných záležitostí:

- Hospodaření obce
Do této kategorie spadá především hospodaření s financemi a majetkem (a to jak s movitým, tak i nemovitým). V souvislosti s tímto hospodařením pak úzce souvisí i tvorba rozpočtu a závěrečného účtu obce.
- Vydávání obecně závazných vyhlášek
Obecně závazné vyhlášky obce slouží především k zabezpečení veřejného pořádku, k udržování ulic v čistotě nebo například k ochraně životního prostředí.
- Vyhlásování místních referend
Místní referendum slouží občanům obce k vyjádření svého názoru k diskutované problematice anebo rozhodování v určitých otázkách.
- Ukládání pokut za porušení správního předpisu
- Zřizování obecní policie
- Místní poplatky
Například poplatky z ubytování, psů anebo komunálního odpadu.⁶

⁵ ZÁKON O OBCÍCH. *Zákon č. 128/2000 sb.* [on-line]. 2023 [cit. 2023-10-20]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-128>

⁶ KOUDELKA, Z. *Samospráva*. Linde, 2007.

Přenesená působnost obce

Přenesená působnost obce je na základě zákona vykonávána buď orgány obce (zastupitelstvo obce, rada obce, ...), nebo obecním úřadem či úřadem obce s rozšířenou působností. Pro příklad je možné uvést pár vybraných záležitostí:

- Samostatné řízení škol
Řízení škol znamená především určování jejich rozpočtu a zaměstnávání učitelů.
- Plánování obecního rozvoje
Příprava územně plánovací dokumentace nebo vydání územního a regulačního plánu.
- Místní doprava
Oblast místní dopravy spočívá například v řízení místního dopravního systému, výstavbě a údržbě místních komunikací a také v plánech pro parkování, cyklistické stezky a veřejnou dopravu.⁷

⁷ KOUDELKA, Z. *Samospráva*. Linde, 2007.

2.2 Region

Definice, co je to region existuje hned několik. Stručný Oxfordský slovník říká, že region je oblast, pruh země, prostor, místo, které má více či méně jasně stanovené hranice nebo určité vlastnosti, a také, že se jedná o určitou část státu. Vymezení pojmu region uvádí i zákon č. 248/2000 Sb. O podpoře regionálního rozvoje. Zákon definuje, že se jedná o územní celek, vymezený územními obvody krajů a obcí, jehož rozvoj může být podporován podle tohoto zákona. Skokan pak přišel s vlastní definicí tohoto pojmu a říká: „*Region je vymezené území s definovanými prvky, ve kterém existuje specifická, funkční a související infrastruktura a prosazuje společný zájem na rozvoji regionu a zlepšení blahobytu obyvatel.*“⁸

2.2.1 Vymezení a vlastnosti regionu

Region je možné vymežit za pomoci tří základních prvků, a to ať se jedná o fyzickogeograficky nebo sociogeograficky pojatý region:

- Jádru – Rozumí se jím místo v území, obvykle město, které je zároveň většinou nejstarším sídlem, kolem něhož jsou nejsilnější vztahy a vazby probíhající v regionu.
- Zázemí – Jedná se o území, které přiléhá k jádru regionu a má s jádrem nejintenzivnější vztahy. Může se jednat o spádové území anebo zájmové území.
- Hranice – Mohou být například přírodní, historické nebo administrativní. Hranice vytvořené člověkem jsou zpravidla ostřejší než hranice přírodní.

Šilhánková dále stanovuje tři základní vlastnosti regionu, kterými jsou:

- Poloha – Je závislá na jádru regionu. Čím exponovanější jádro je v regionu, tím větší je územní prostor v něm. Exponovanost z hlediska polohy může být výrazná, slabá či periferní.
- Struktura – Je dána způsobem a rozmístěním základních sídelních jednotek.
- Integrace – Jedná se o vzájemnou propojenost a synergii v rámci regionu.⁹

⁸ SKOKAN, K. *Evropská regionální politika v kontextu vstupu České republiky do Evropské unie*. Repronis, 2003.

⁹ ŠILHÁNKOVÁ, V. *Teoretické přístupy k regionálnímu rozvoji*. Univerzita Pardubice, 2007.

2.2.2 Typologie a hierarchie regionů

Jednou z nejčastěji citovaných typologizací regionů je klasifikace německého geografa Blotevogela, který rozlišuje následující typy regionů:

- Regiony reálné (analytické regiony) – Sloužící k vědeckému poznání (povodí řek, trh práce).
- Regiony vymezené lidskými aktivitami a činnostmi – Může se jednat o územně plánovací regiony nebo území dobrovolných svazků obcí a měst.
- Regiony, které jsou jako regiony vnímány – Vznikají prostřednictvím společenské komunikace a mohou například budit pocit sounáležitosti.¹⁰

Co se týče hierarchie regionů, můžeme z pohledu řádovostní hierarchie rozlišit čtyři základní typy regionů:

- Subregion – Jedná se o nekomplexní území, ve kterém chybí jedna ze základních funkcí. Ve většině případů se jedná o absenci pracovních příležitostí. Příkladem je příměstská zóna většího města, ze které je nuceno obyvatelstvo dojíždět do jádra regionu.
- Mikroregiony – V mikroregionu lze realizovat všechny základní vztahy mezi bydlištěm, pracovištěm a občanskou vybaveností. Jde o celek menšího prostorového rozsahu, například okres.
- Mezuregiony – Mezuregionem je územně rozsáhlý celek, který obyvatelstvu poskytuje nadmístní občanskou vybavenost (vysoká škola, fakultní nemocnice, ...). Tímto celkem může být například kraj.
- Makroregiony – Jako makroregion je možné označit území celé České republiky.

11

¹⁰ WOKOUN, R., a kol. *Regionální rozvoj*. Linde, 2008.

¹¹ ŠILHÁNKOVÁ, V. *Teoretické přístupy k regionálnímu rozvoji*. Univerzita Pardubice, 2007.

2.2.3 Regionální struktura České republiky

La Nomenclature des Unités Territoriales Statistiques neboli zkráceně NUTS je klasifikací Evropského statistického úřadu Eurostat, která vznikla v roce 1988. Tato klasifikace byla zřízena především za účelem regionálních a ekonomických statistik celků, do kterých byly zařazené jednotlivé regiony různé velikosti.¹²

Uzemní statistické jednotky NUTS jsou dále rozděleny do tří úrovní podle počtu obyvatel v nich žijících:

Tabulka 1 - Členění NUTS

Úroveň	Minimální počet	Maximální počet
NUTS 1	3 mil.	7 mil.
NUTS 2	800 tis.	3 mil.
NUTS 3	150 tis.	800 tis.

Zdroj: Vlastní zpracování

Současná klasifikace NUTS 2021, která je v platnosti od 1. 1. 2021, zahrnuje 92 regionů na úrovni NUTS 1, 242 regionů na úrovni NUTS 2 a 1 166 regionů na úrovni NUTS 3.¹³

Pokud je aplikováno výše zmíněné členění na Českou republiku vypadá takto:

Tabulka 2 - Členění České republiky

NUTS 1	NUTS 2	NUTS 3
Česká republika	Praha	Hlavní město Praha
	Střední Čechy	Středočeský kraj
	Jihozápad	Jihočeský kraj
		Plzeňský kraj
	Severozápad	Karlovarský kraj
		Ústecký kraj
	Severovýchod	Liberecký kraj
		Královehradecký kraj
		Pardubický kraj
	Jihovýchod	Kraj Vysočina
Jihomoravský kraj		
Střední Morava	Olomoucký kraj	
	Zlínský kraj	
Moravskoslezsko	Moravskoslezský kraj	

Zdroj: Wokoun, 2008

¹² SKOKAN, K. *Evropská regionální politika v kontextu vstupu České republiky do Evropské unie*. Repronis, 2003.

¹³ EUROSTAT. *NUTS 2021 classification*. [on-line]. 2023 [cit. 2023-10-25]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/nuts/overview>

Obrázek 1 - Členění NUTS 2

Zdroj: Český statistický úřad, 2023

Původní další členění obsahovalo i úroveň NUTS 4 a NUTS 5, která byla v roce 2008 nahrazena zkratkou LAU 1 a LAU 2 (Local Administrative Units). LAU 1 je úroveň okresů a LAU 2 pak úroveň obcí.

2.3 Regionální rozvoj

Bude-li chápán regionální rozvoj ryze prakticky, jedná se o zvyšování potenciálu daného území za pomoci socioekonomických aktivit a pod vlivem přírodních podmínek a zdrojů. Díky tomuto zvyšování potenciálu dochází k lepší konkurenceschopnosti mezi jednotlivými územími, zvyšování životní úrovně obyvatel na daném území a zlepšování stavu životního prostředí v daném regionu.¹⁴

Regionální rozvoj je proces, který je zaměřen na konkrétní cíle. Jeho smyslem je snižování meziregionálních disparit, které přispívá k pozitivním změnám v sociálně ekonomické situaci regionu.¹⁵

Teorii regionálního rozvoje existuje hned několik a lze je klasifikovat mnoha způsoby. Tradičně ovšem bývají rozdělené do dvou základních velkých skupin, kterými jsou teorie regionální rovnováhy (konvergenční teorie) a teorie regionální nerovnováhy (divergenční teorie). Rovnováha v tomto případě znamená vyrovnávání rozdílů mezi jednotlivými regiony. Zastánci teorie nerovnováhy jsou naopak přesvědčeni, že regionální rozvoj vede spíše k prohlubování meziregionálních rozdílů.¹⁶

- Neoklasické teorie regionálního rozvoje – rovnováha

Tyto teorie jsou často kombinovány s jinými teoriemi regionálního rozvoje, a to především proto, že věnují nedostatek pozornosti sociálním a kulturním faktorům ovlivňujícím rozvoj regionu. Dalším problémem pro tuto teorii může být například i uvažování stejných výchozích podmínek v regionech. Cílem této teorie by mělo být vyrovnání regionálních nerovností. Kvůli výše zmíněným problémům s touto teorií může docházet k úplnému opaku a dochází tak k disparitě.

- Teorie skupiny jádro – periferie – nerovnováha

Tyto teorie jsou protipólem první skupiny teorií. Věnují se především analýze mezinárodních vztahů a obchodu. Jejich odpůrci často tvrdí, že jsou příliš jednoduché a nedostatečně zohledňují různorodost regionů. Možná proto jsou často kombinované s jinou teorií regionálního rozvoje.

¹⁴ WOKOUN, R., a kol. *Regionální rozvoj*. Linde, 2008.

¹⁵ SKOKAN, K. *Evropská regionální politika v kontextu vstupu České republiky do Evropské unie*. Repronis, 2003.

¹⁶ ŠILHÁNKOVÁ, V. *Teoretické přístupy k regionálnímu rozvoji*. Univerzita Pardubice, 2007.

- Neomarxistické teorie regionálního rozvoje – nerovnováha

Největším problémem těchto teorií je ideologická zaujatost, která je odpůrci často vyčítána. Typické pro tyto teorie je popírání nerovnoměrného vývoje v závislosti na přírodních podmínkách regionu. Na druhou stranu, jako jedny z mála teorií regionálního rozvoje berou v úvahu politická rozhodnutí a třídní poměry ve společnosti. Díky tomu jsou důležitým přínosem pro diskusi o regionálním rozvoji.

- Neoliberální teorie regionálního rozvoje – rovnováha + nerovnováha

Tyto teorie regionálního rozvoje jsou orientované především na trh a neberou tolik v potaz sociální aspekty regionálního rozvoje. Často mluví o snižování zásahu vlády do regionálního rozvoje. I tyto teorie jsou pro nedostatek zřetele na určité aspekty kombinovány s jinými teoretickými přístupy.

- Institucionální teorie regionálního rozvoje – nerovnováha

Tyto teorie bývají často používány jako nástroj pro analýzu a plánování regionálního rozvoje. Jak již z názvu vyplývá, kladou důraz na instituce a pravidla. Na rozdíl od předcházejících teorií uvažují v širším rámci a berou v úvahu ekonomické, sociální, politické i kulturní faktory ovlivňující regionální rozvoj.¹⁷

¹⁷ BLAŽEK, J., UHLÍŘ, D. *Teorie regionálního rozvoje: nástin, kritika, klasifikace*. Karolinum, 2022.

2.4 Regionální politika

Definice říkajících a vysvětlujících, co je to regionální politika, je mnoho a žádná z nich nebyla akceptována jako všeobecně přijatelná. Wokoun například definuje regionální politiku jako „soubor cílů, opatření a nástrojů vedoucích ke snižování příliš velkých rozdílů v socioekonomické úrovni jednotlivých regionů“. Šilhánková ve své práci uvádí, že regionální politika je soubor činností státních a regionálních orgánů, vedoucích k vyrovnanému rozvoji všech regionů. Obecně je možné říci, že regionální politika je reakcí na existující meziregionální rozdíly.

O regionální politice jako takové můžeme poprvé hovořit po velké hospodářské krizi, kdy byl ve Velké Británii vůbec poprvé vytvořen „program pomoci pro hospodářsky postižené regiony“. Právě na základě těchto dílčích regionálních politik jednotlivých států byla postupně utvářena koordinovaná regionální politika Evropské unie tak, jak ji známe dnes. Historicky se v Evropě vyvinuly dva přístupy k regionální politice:

- Exogenní přístup – Orientování se na vnější rozvojové impulzy.
- Endogenní přístup – Orientace na vnitřní zdroje regionu.¹⁸

2.4.1 Regionální politika EU

Evropská unie v rámci svých členských států provozuje několik strukturálních fondů, které mají za úkol podpořit regionální rozvoj. Níže jsou uvedené ty, které se nejvíce dotýkají České republiky.

- Evropský fond regionálního rozvoje

Tento fond je jedním z hlavních fondů pro regionální rozvoj v EU. Z fondu je financována široká škála operačních programů jako například Operační program pro regionální rozvoj, pro dopravu, pro udržitelnost a životní prostředí.

¹⁸ SKOKAN, K. *Evropská regionální politika v kontextu vstupu České republiky do Evropské unie*. Repronis, 2003.

- Fond soudržnosti (Kohezní fond)

Finanční prostředky z tohoto fondu jsou poskytovány především členským státům EU, které mají hrubý národní produkt nižší než 90 % průměru celé unie. Je zaměřen především na pomoc v oblasti dopravy a životního prostředí.

- Evropský sociální fond

Nejstarší ze čtyř strukturálních fondů je zaměřen především na lidský kapitál a občany EU. Cílí především na trh práce, zlepšování zaměstnanosti a podporuje rovný přístup při získávání práce. Druhým aspektem tohoto fondu je vzdělávání, školení a kvalifikace pracovníků.

- Evropský fond pro venkovský rozvoj

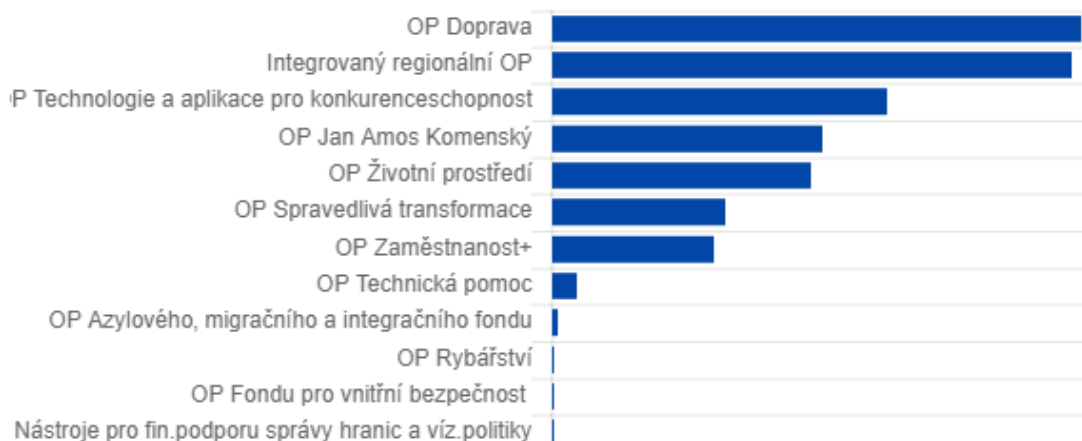
Tento fond je zaměřen především na venkovské oblasti EU a financuje projekty související se zemědělstvím a rozvojem venkova.¹⁹

Z výše zmíněných fondů Evropské unie pro regionální rozvoj putují finance do konkrétních operačních programů. Pro příklad je možné uvést program INTERREG, který je zaměřený na přeshraniční spolupráci členských zemí. Operační program URBACT IV je naopak zaměřen na udržitelný rozvoj měst. Největší množství financí z fondů EU putuje do operačních programů souvisejících s dopravou. Podíl zdrojů je znázorněn v grafu níže.²⁰

¹⁹ WOKOUN, R., a kol. *Regionální rozvoj*. Linde, 2008.

²⁰ PROGRAMY. *Přehled programů v období 2021–2027*. [on-line]. 2023 [cit. 2023-11-12]. Dostupné z: <https://www.dotaceeu.cz/cs/evropske-fondy-v-cr/kohezni-politika-po-roce-2020/programy>

Alokace EU fondů mezi programy v období 2021-2027

Zdroj: MMR, 2023

2.4.2 Regionální politika České republiky

Hlavními aktéry regionálního rozvoje a regionální politiky v České republice jsou stát (především jeho výkonné a zákonodárné složky), regionální rady, orgány samosprávy na úrovni krajů a obcí anebo například hospodářské a agrární komory a různé instituce veřejného sektoru, jako jsou vysoké školy, neziskové organizace a zdravotní a sociální zařízení.

Ty bezpochyby největší kompetence, co se regionálního rozvoje týče, má Ministerstvo pro místní rozvoj, které spolupracuje s Evropskou unií a dalšími členskými státy v rámci využívání evropských fondů. Koordinuje činnost dotčených orgánů státní správy a samosprávy při přípravě a uskutečňování strategie regionálního rozvoje a ve spolupráci s těmito orgány pak vypracovává návrh strategie. Zároveň ve spolupráci s dotčenými orgány na základě analýz navrhuje vymezení regionů, které je třeba podporovat, aby docházelo k vyváženému rozvoji státu. MMP dále zřizuje Centrum pro regionální rozvoj, které je podpůrným mezičlánkem mezi ministerstvem a jednotlivými regiony. To vše probíhá v souladu se Zákonem č. 248/2000 sb. O podpoře regionálního rozvoje.

2.5 Strategické plánování

Pokud by měl být definován pojem strategické plánování, šlo by všeobecně říci, že strategie je způsobem stanovování a dosahování cílů.²¹ Jedná se o nástroj, který slouží k rozvoji jakékoliv organizace, například i města. Proces strategického plánování zahrnuje analýzu současného stavu, zohlednění vnějšího prostředí a stanovení strategie pro dosažení dlouhodobých cílů. Strategické plánování není prozatím jasně definováno žádným zákonem české legislativy ani nařízením Evropské unie. V zákoně najdeme zmínku pouze rámcově. Konkrétně v Zákoně o podpoře regionálního rozvoje č. 248/2000 sb., kde je popsán obsah dokumentu Strategie regionálního rozvoje, postup jeho zpracování, schvalování a vyhodnocování. Ke strategickému plánování existuje hned několik přístupů:

- Ekonomický přístup

Zaměřuje se především na využití ekonomických teorií a analýz k rozhodování o zdrojích a prioritách. Cílem tohoto přístupu je lepší ekonomická budoucnost a zvýšení hospodářské úrovně města, podnikatelů a občanů v něm žijících.

- Sociogeografický přístup

Tento přístup bere na zřetel například prostorovou organizaci v rámci regionu (uspořádání měst, infrastruktury, ...). Zohledňuje interakce mezi lidmi a jejich prostředím a zapojování veřejnosti. V rámci tohoto strategického plánování by mělo dojít k porozumění slabým i silným stránkám a pochopení hrozeb a příležitostí, které pro město představují vnější vlivy.

- Environmentální přístup

Soustředí se především na zachování a nejlépe zlepšení stavu životního prostředí. Klade důraz na udržitelnost, ochranu přírody, minimalizaci negativních dopadů na životní prostředí a vytváření opatření, která podporují ekologickou stabilitu.²²

V souvislosti s poledním zmiňovaným přístupem je nutné zmínit akční plán **Agenda 21**, který byl přijat v roce 1992 na konferenci OSN o životním prostředí („Summit Země“). Tento akční plán zahrnuje klíčové body, jako je udržitelnost, ochrana životního prostředí,

²¹ WOKOUN, R., a kol. *Regionální rozvoj*. Linde, 2008.

²² ŠILHÁNKOVÁ, V. *Teoretické přístupy k regionálnímu rozvoji*. Univerzita Pardubice, 2007.

sociální spravedlnost, podpora rozvoje a mezinárodní spolupráce. Z Agendy 21 se vyvinula Místní Agenda 21 (MA21), která představuje nástroj pro zavádění udržitelného rozvoje na místní a regionální úrovni. Hlavní roli v procesu MA21 hraje místní samospráva a státní správa. V září 2015 byla valným shromážděním OSN přijata Agenda 2030, která definuje konkrétní měřitelné cíle, kterých má být dosaženo do roku 2030. Zároveň obsahuje širší spektrum témat než Agenda 21.²³

2.5.1 Strategické plánování ve světě

Strategické plánování obcí a regionů se v druhé polovině 20. století začíná rozmáhat v USA. Tato potřeba vznikla jako důsledek stárnutí populace, velkých rozdílů mezi bohatými a chudými nebo například velkého zadlužení federálních vlád. V roce 2005 byla uskutečněna studie Georgia State University, která měla za úkol zjistit, v jakém stavu je strategické plánování, a jak je účinné. Výsledkem této studie bylo zhodnocení velmi pozitivního dopadu strategického plánování na rozvoj města.²⁴

Ve státech západní Evropy se strategické plánování začíná masivně rozšiřovat až na přelomu století. Do popředí se dostává především termín „udržitelný rozvoj“. Jednou ze zemí, která má dlouhou tradici v plánování je Německo. Proces strategického plánování je zde ukotven přímo v legislativě. Nejlepší ukázkou úspěšného strategického plánování je bezesporu region Hannover. Samotné město Hannover na přelomu století zformovalo plán na rozvoj infrastruktury a propojenosti se svým okolím, který se za velké politické a veřejné podpory vydařil. Metropolitní region Norimberk usiloval o své osamostatnění několik let. Z jeho vzniku panovaly obavy z negativního dopadu na venkovské oblasti. Jeho vzniku napomohlo až uznání samotné Evropské unie. Strategické plány, které nakonec vedly k osamostatnění regionu, se vyznačují takzvaným bottom-up přístupem.²⁵ Opačným příkladem je Severní Irsko, které se strategickým plánováním nemělo téměř žádné zkušenosti. Po vleklých územních konfliktech se země potýkala s vysokou mírou nezaměstnanosti a nedostatkem bydlení. Cílem strategie Severního Irska byla obnova života ve městech a zlepšení sociálních poměrů v zemi.²⁶

²³ MINISTERSTVO ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ. *Místní Agenda 21*. [on-line]. 2023 [cit. 2023-12-15]. Dostupné z: https://www.mzp.cz/cz/mistni_agenda_21

²⁴ POISTER, T. H., STREIB, G. *Elements of strategic planning and management in municipal government: Status after two decades*. Georgia State University, 2005.

²⁵ JEŽEK, J., a kol. *Strategické plánování obcí, měst a regionů*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2015.

²⁶ ALBRECHTS, L., HEALEY, P., KUZMANN, K. *Strategic spatial planning and regional governance in Europe*. Journal of the American planning association, 2010.

2.5.2 Strategický plán

Strategický plán je dokument či plán, který identifikuje dlouhodobé cíle organizace nebo instituce. Určuje strategie a akční kroky k dosažení cílů. Jedná se o klíčový nástroj, který organizacím pomáhá při určování směru. Existují dva základní přístupy ke zpracování strategického plánu.

- Expertní postup

Strategický plán v tomto případě vypracovává skupina expertů, kteří nemusí být z řešeného území. S regionem se často seznamují až v průběhu vypracování plánu. Silnou stránkou této metody je nezaujatost. Slabou stránkou může být nedostatečná znalost regionu. Nejdříve dochází k vyhotovení analytické části, kde za pomoci dat dochází k definování klíčových problémů regionu. V navrhované části jsou k problémům přiřazena strategická řešení.

- Komunitní postup

Tato metoda je založena na diskusích s místními představiteli o jednotlivých prioritách rozvoje. Strategický plán je často vypracováván přímo konkrétním zaměstnancem úřadu. Proto je slabou stránkou častá politická motivovanost takového strategického plánu. Nemusí vždy docházet ke ztotožnění se s cíli plánu pro většinu občanů. Silnou stránkou je naopak znalost daného regionu a znalost problémů, na které se strategický plán soustředí.²⁷

- Kombinace obojího

V praxi se často setkáváme s kombinací komunitního a expertního postupu při vypracování strategického plánu. Tedy na vypracování se podílejí jak místní aktéři, tak odborníci.²⁸

²⁷ PERLÍN, R., BIČÍK, I. Strategický plán mikroregionu. UK Praha, 2006.

²⁸ ŠILHÁNKOVÁ, V. *Teoretické přístupy k regionálnímu rozvoji*. Univerzita Pardubice, 2007.

2.5.3 Postup zpracování a metody strategického plánu

Každý strategický dokument by měl prozkoumat dosavadní vývoj. Stanovit si hlavní problémy a cíle a navrhnout řešení pro tyto problémy. Mělo by dojít k vytyčení konkrétních kroků, které povedou k naplnění cílů a vytvořit ukazatele, které jsou měřitelné a povedou k monitorování pokroku. Každý strategický plán by měl obsahovat:

1. Analýza,
2. Syntéza (SWOT),
3. Strategie,
4. Programy,
5. Monitoring.

ad 1.

Analýza neboli profil území by neměla být pouze strohým popisem daného regionu. Měla by být podkladem pro zpracování navrhované části strategického plánu. Nestačí pouze shromažďovat informace, je nutné je kriticky hodnotit a zařazovat do celkového kontextu práce. V případě, že by docházelo k popisu složení obyvatelstva, kde by došlo ke zjištění, že v daném regionu žije například 95 % Čechů, stejně tak jako na většině území České republiky, je tato informace pro rozvoj regionu naprosto bezcenná. Pokud by docházelo ke zpracování analýzy na základě rozhovorů nebo diskuse s představiteli regionu, může analýza velmi snadno sklouznout do souboru přání a stížností. Kapitola s analýzou by měla být zakončena komplexním shrnutím a jasně formulovaným závěrem, ve kterém bude shrnuto to podstatné pro rozvoj regionu.²⁹

ad. 2

Hlavním cílem **syntézy** je vytvoření pomyslného mostu mezi analýzou a navrhovanou částí. SWOT analýza je jednou z nejčastěji používaných metod pro syntetické hodnocení. Pokud je SWOT analýza kvalitně zpracovaná umožňuje definovat hlavní rozvojové směry řešeného území. Jedná se o techniku, která mapuje pozici řešeného území ve vztahu k vnějším a vnitřním silám, jež ho ovlivňují. Vnitřní analýzu reprezentuje kategorie silných stránek (S – strengs) a slabých stránek (W – weaknesses). Vnější analýza je reprezentována kategoriemi

²⁹ PERLÍN, R., BIČÍK, I. Strategický plán mikroregionu. UK Praha, 2006.

příležitostí (O – oportunities) a hrozeb (T – treths). Dalším nástrojem pro klasifikaci je strom cílů. Může se například jednat o grafické ztvárnění cílů a podcílů. Tento nástroj pomáhá vizualizovat vztahy mezi jednotlivými cíli a lépe jim porozumět. Na vrcholu tohoto stromu stojí hlavní strategický cíl a vize dané organizace. Poté se strom postupně rozvětňuje na menší cíle a podcíle a poskytuje tak jasný hierarchický pohled na to, jak spolu jednotlivé cíle souvisejí.³⁰

ad. 3

V mnoha strategických dokumentech část týkající se strategie chybí. Zpracovatel zformuluje vizi a rovnou přechází k opatřením. Přitom tato část práce představuje jádro celého dokumentu a jedná se o jeho hlavní část. Jedním ze způsobů, jak se strategickou částí naložit je vycházet ze SWOT analýzy, a to především z neutralizace hrozeb a překonání slabých stránek řešeného území. Díky tomu nedojde ke zhoršení situace v regionu, situace se může stabilizovat. Aktivnější formou strategie mohou být intervence v regionu, které vedou ke zlepšení situace v daném území. Strategie se zaměřuje především na rozvoj silných stránek zjištěných ve SWOT analýze a podpoření příležitostí. Pasivnější strategie je vhodná pro regiony, jež nemají například tolik finančních prostředků, které je možné investovat do rozvoje území. Aktivnější strategie je opakem.

ad. 4

Podle velikosti regionu jsou zpracovány maximálně 3–4 specifické **programy**, které povedou k naplnění celé strategie. V rámci těchto programů je stanoven konkrétní globální cíl a jsou stanoveny konkrétní kroky a **opatření**, které povedou k naplnění tohoto cíle. Zároveň jsou zohledněny i plánované náklady, lidské zdroje a technologie. Program obsahuje konkrétní harmonogram a časový plán. Určuje konkrétní ukazatele, za pomoci kterých bude docházet k měření pokroku, a stanovuje, kdo je zodpovědný za provedení každé akce.

ad. 5

Monitoring je proces sledování a vyhodnocování pokroku při implementaci strategie. Cílem monitoringu je zajistit, že se realizace plánu ubírá správným směrem a že jsou dosahovány

³⁰ PERLÍN, R., BIČÍK, I. Strategický plán mikroregionu. UK Praha, 2006.

stanovené cíle. Jsou stanoveny konkrétní ukazatele, které slouží ke sledování pokroku. Pokud jsou zjištěny odchylky od plánu, je nutné identifikovat jejich příčiny a umožnit úpravy plánu a korekci chyb.

Metod pro zpracování strategického plánu a způsobů, jak zjišťovat data a podklady pro strategický plán, je hned několik. První metodou, jak **získávat data**, je čerpání informací z veřejných zdrojů a databází. Část dat může pocházet například z Českého statistického úřadu, regionálních a resortních statistik nebo z portálu veřejné správy. Při sběru těchto dat je důležité zohledňovat ochranu osobních údajů osob. Pro analýzu těchto dat je dobré vždy sledovat delší časové období ve shodných jednotkách, kterými mohou být například %. Ke všem datům, která mohou být shromážděna do přehledných tabulek, je třeba doplnit vlastní hodnocení, jež ovšem není opisem hodnot z těchto tabulek. Další metodou pro zpracování plánu je již výše zmiňovaná **SWOT analýza**. Tedy analýza silných a slabých stránek sledovaného území a jeho příležitosti a hrozby. **Výzkum veřejného mínění** je metodou spočívající například v různých typech dotazníků a v anketárních šetřeních. Šetření probíhají anonymně na základě řízených rozhovorů. Problémem této metody je zajištění dostatečného reprezentativního vzorku respondentů, finanční a časová náročnost v získávání a následném zpracovávání zjištěných informací. Často tento výzkum bývá zpracováván najatou agenturou. Naopak **řízené rozhovory** se vyznačují menší finanční a časovou náročností. Dotazovaným je především přímo vyškolený pracovník v dané problematice a rozhovor probíhá individuálně s každým respondentem zvlášť. V případě, že bychom chtěli informace sbírat hromadně slouží k tomu metoda skupinových diskusí v podobě **brainstormingu**. Jedná se o vhodnou metodu, do které mohou být zapojeni jak místní představitelé, tak i aktivní aktéři územního rozvoje. Bohužel se ale ne vždy podaří postavit takovou skupinu, jejíž vzorek by byl reprezentativní. Dalším problémem může být obtížné vyhodnocování nestrukturovaných rozhovorů. Proto je vždy dobré mít při brainstormingu stanovenou osobu, takzvaného facilitátora, která zaznamenává informace a podněcuje k další diskusi.³¹

³¹ PERLÍN, R., BIČÍK, I. Strategický plán mikroregionu. UK Praha, 2006.

2.6 Strategické dokumenty

2.6.1 Agenda 2030

Proces vytváření Agendy 2030 byl zahájen na Konferenci OSN o udržitelném rozvoji v roce 2012 v Riu de Janeiro. Tato událost byla prvním krokem směrem k propojení rozvojových cílů v oblasti ekonomiky a společnosti s otázkami životního prostředí a strategiemi pro budoucnost po roce 2015. Summit OSN v Riu de Janeiro poskytl prostor pro diskusi o budoucím směřování strategií rozvoje. Následovala série intenzivních jednání mezi politickými představiteli, občanskou společností, akademickou sférou a podnikatelským sektorem. Tyto debaty a konzultace vyústily ve vytvoření Agendy 2030. Neopominout nikoho („Leave no one behind“) je ústředním heslem dokumentu Agenda 2030. Tento dokument se zaměřuje na všechny oblasti lidského konání, které by mělo být v souladu s udržitelným rozvojem. Globální spolupráce se stala základem pro řešení výzev spojených se změnami klimatu, se zdravím a technologickým pokrokem. K naplnění této strategie by mělo přispět celkem 17 Cílů udržitelného rozvoje, které mají celkem 169 specifických podcílů. K docílení udržitelného rozvoje by mělo dojít především v oblastech: lidé, planeta, prosperita, mír a partnerství. Kompletní seznam Cílů udržitelného rozvoje je znázorněn v obrázku níže.³²

Obrázek 3 - Cíle udržitelného rozvoje

Zdroj: Evropská komise, 2023

³² EUROPEAN COMMISSION. Sustainable development goals. [on-line]. 2023 [cit. 2023-12-15]. Dostupné z: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/sustainable-development-goals_en

Pro příklad je z Cílů možné zmínit tyto:

- SDG 1: Vymýtit chudobu ve všech jejích formách všude na světě.
(Chudoba je definována jako život za méně než 1,25 dolaru/den.)
- SDG 2: Vymýtit hlad, dosáhnout potravinové bezpečnosti a zlepšení výživy, prosazovat udržitelné zemědělství.
- SDG 3: Zajistit zdravý život a zvyšovat jeho kvalitu pro všechny v jakémkoli věku.
- SDG 5: Dosáhnout genderové rovnosti a posílit postavení žen a dívek.
- SDG 6: Zajistit všem dostupnost vody a sanitačních zařízení a udržitelné hospodaření s nimi.
- **SDG 10: Snížit nerovnost uvnitř zemí i mezi nimi.** ³³

2.6.2 Strategický rámec Česká republika 2030

Strategický rámec Česká republika 2030 je dokument, který byl vytvořen za účelem udržitelného rozvoje a zvyšování kvality života obyvatel. Je reakcí na Agendu 2030, kterou můžeme považovat za nejkompexnější rozvojovou strategii. Strategický rámec ČR obsahuje 6 klíčových oblastí, které formulují 27 strategických cílů a 97 těch specifických. Naplňování a dosahování těchto cílů pokrývá Implementační plán, aktuálně 2022–2025, který se zaměřuje především na tzv. „bílá místa“, tedy místa, která nejsou dobře pokryta jinými strategiemi rozvoje. ³⁴ V roce 2023 došlo k aktualizaci tohoto Strategického rámce na Aktualizovaný strategický rámec, který reflektuje změny vnějšího prostředí (např. pandemie covid-19, ruská invaze na Ukrajinu, energetická a potravinová krize, ...). ³⁵ Klíčové oblasti strategického rámce pokrývají nejenom témata sociální, environmentální a ekonomická, současně pokrývají také tři úrovně vládnutí, tedy mezinárodní, národní a regionální.

1) Lidé a společnost

Tato oblast zahrnuje celkem šest podkapitol, jako je například rodina a komunita, práce, nerovnosti anebo vzdělání. Česko by podle této oblasti mělo být v roce 2030 společností vzdělaných, odpovědných a aktivních obyvatel, kteří mají možnost získat důstojné

³³ EUROPEAN COMMISSION. *Sustainable development goals*. [on-line]. 2023 [cit. 2023-12-15]. Dostupné z: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/sustainable-development-goals_en

³⁴ MINISTERSTVO ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ. *Strategický rámec Česká republika 2030*. [on-line]. 2023 [cit. 2023-12-15]. Dostupné z: https://www.mzp.cz/cz/ceska_republika_2030

³⁵ MINISTERSTVO ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ. *Aktualizovaný strategický rámec*. [on-line]. 2023 [cit. 2023-12-15]. Dostupné z: <https://next.mzp.cz/s/Qmbo4HAWm6Aj7fa?dir=undefined&openfile=1273328>

zaměstnání a sociální a zdravotní péči to vše za předpokladu minimálních dopadů na životní prostředí. Překážkami, kterým na této cestě čelíme, jsou především stárnutí populace, digitalizace a robotizace.

2) Hospodářský model

I v tomto bodě je probíráno celkem šest podkapitol hospodářského modelu, z nichž některé se týkají například dekarbonizace a plnění klimatických cílů, vývoje a výzkumu, hospodaření se zdroji či infrastruktury. Všeobecně vzato je cílem se do roku 2030 ekonomicky vyrovnat úrovni původních zemí Evropské unie. Napomoci by tomu měla již výše zmiňovaná digitalizace a robotizace.

3) Odolné ekosystémy

V nedávné minulosti došlo v rámci jednoduššího obdělávání zemědělské půdy k zaorání mezi a remízku. V zemědělství jsou hojně využívány pesticidy a umělá hnojiva. Výsledkem tohoto jednání jsou problémy s masivním odtokem vody, která má zároveň výrazně zhoršenou kvalitu. Cílem tohoto bodu je vrátit zemědělskou půdu do „původního“ stavu, zadržet vodu v krajině a najít vhodnější způsoby k hospodaření.

4) Obce a regiony

Výsledkem strategie v tomto bodě je minimalizace suburbanizace. Města a obce optimalizují svůj prostor a využívají ho efektivně. Důležitou součástí těchto obcí a měst jsou garantované veřejné služby, které jsou pro občany dostupné přímo v jejich místě bydliště. To zahrnuje efektivní dopravu, kvalitní vzdělání a dostupné lékařské služby. Další bodem je pak adaptace na změny klimatu pro obce a města.

5) Globální rozvoj

Česko koordinuje svůj postup v oblasti udržitelnosti s ostatními státy EU, využívá na mezinárodním poli přijetí Agendy 2030 a Cílů udržitelného rozvoje OSN a prosazuje národní priority v udržitelném rozvoji na globální úrovni.

6) Dobré vládnutí

Vizi České republiky 2030 je země, kde se vládne demokraticky a současně efektivně. Struktura rozhodování je odolná, pružná a inkluzivní. Lidé se aktivně podílejí na rozhodování o věcech veřejných a stát jim k tomu vytváří vhodné podmínky.³⁶

2.6.3 Strategie regionálního rozvoje 2021+

Strategie regionálního rozvoje definuje různé typy území na základě jejich potenciálu i specifických potřeb. Díky tomu nabízí řešení podpory rozvoje odlišných regionů České republiky. Tato strategie zahrnuje plány a opatření, které mají podporovat ekonomický růst, sociální stabilitu, ochranu životního prostředí a infrastrukturní vývoj v daném regionu.³⁷ Strategie regionálního rozvoje 2021+ geograficky vymezuje témata regionálního rozvoje takto:

Tabulka 3 - Témata regionálního rozvoje

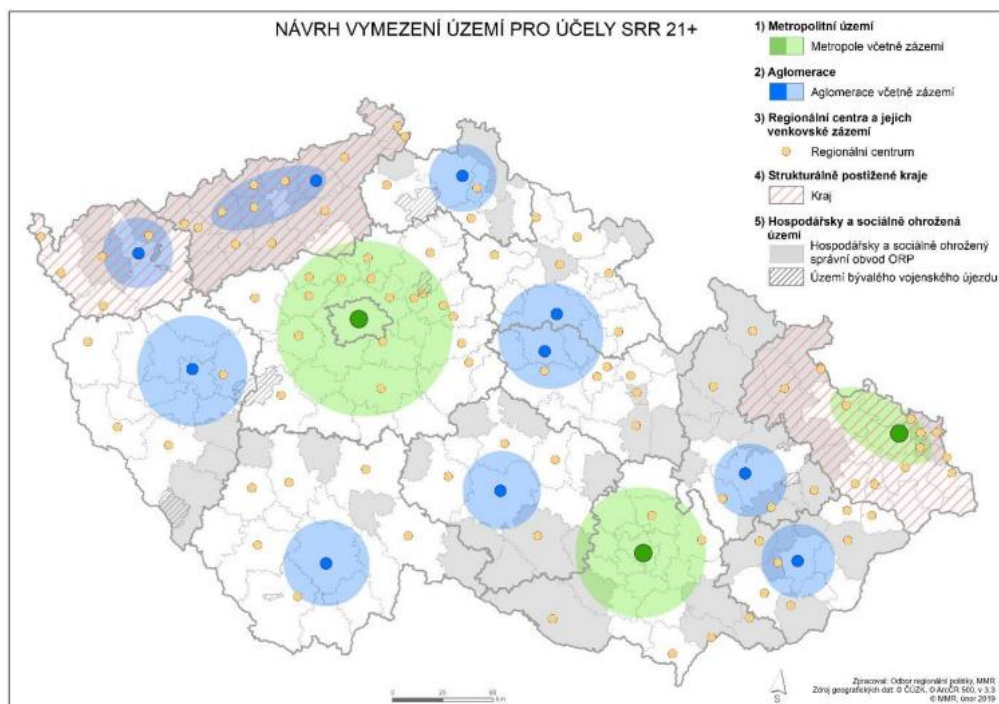
Téma regionálního rozvoje	Geografické vymezení
Metropolitní území	Pražské, Brněnské a Ostravské metropolitní území. Konkrétní vymezení metropolitního území je předmětem samostatného odborného úkolu.
Aglomerace	Ostatní krajská města a jejich zázemí. Konkrétní vymezení aglomerací je předmětem samostatného odborného úkolu.
Regionální centra a jejich venkovské zázemí	Regionálními centry jsou myšlena města definovaná v tabulce 3 a další regionální centra nižšího řádu vymezená kraji. Jejich zázemím je myšleno veškeré území nespádající do spádovaného území metropolitních území a aglomerací. Regionálními centry jsou i ta města, která jsou součástí metropolitního území, či aglomerace (např. Chrudim, Přešov, Jablonec nad Nisou). Spádové území těchto měst bude definováno.
Strukturálně postižené kraje	Ústecký kraj, Moravskoslezský kraj, Karlovarský kraj.
Hospodářsky a sociálně ohrožená území	Správní obvody obcí s rozšířenou působností (ORP) definované na základě stanovených indikátorů – (a) intenzita bytové výstavby, (b) hrubá míra celkového přírůstku, (c) index stáří, (d) podíl nezaměstnaných osob, (e) intenzita podnikatelské aktivity. Vymezeny byly správní obvody ORP, které vykazují nejhorší výsledky v těchto indikátorech a v nichž žije 25 % obyvatel Česka. Nad rámec správních obvodů ORP vymezených dle výše stanovených indikátorů jsou do této kategorie zařazena také správní území obcí zasahujících do bývalých vojenských újezdů.

Zdroj: SRR21, 2023

³⁶ ČESKÁ REPUBLIKA 2030. *Kapitoly*. [on-line]. 2023 [cit. 2023-12-15]. Dostupné z: <https://www.cr2030.cz/strategie/kapitoly/>

³⁷ MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *Strategie regionálního rozvoje ČR 2021+*. [on-line]. 2023 [cit. 2023-12-15]. Dostupné z: <https://mmr.gov.cz/cs/microsites/uzemni-dimenze/regionalni-rozvoj/strategie-regionalniho-rozvoje-cr-2021>

Obrázek 4 - Vymezení území pro účely SRR 21+

Zdroj: SRR21, 2023

K Strategii regionálního rozvoje se váže celkem 6 strategických cílů:

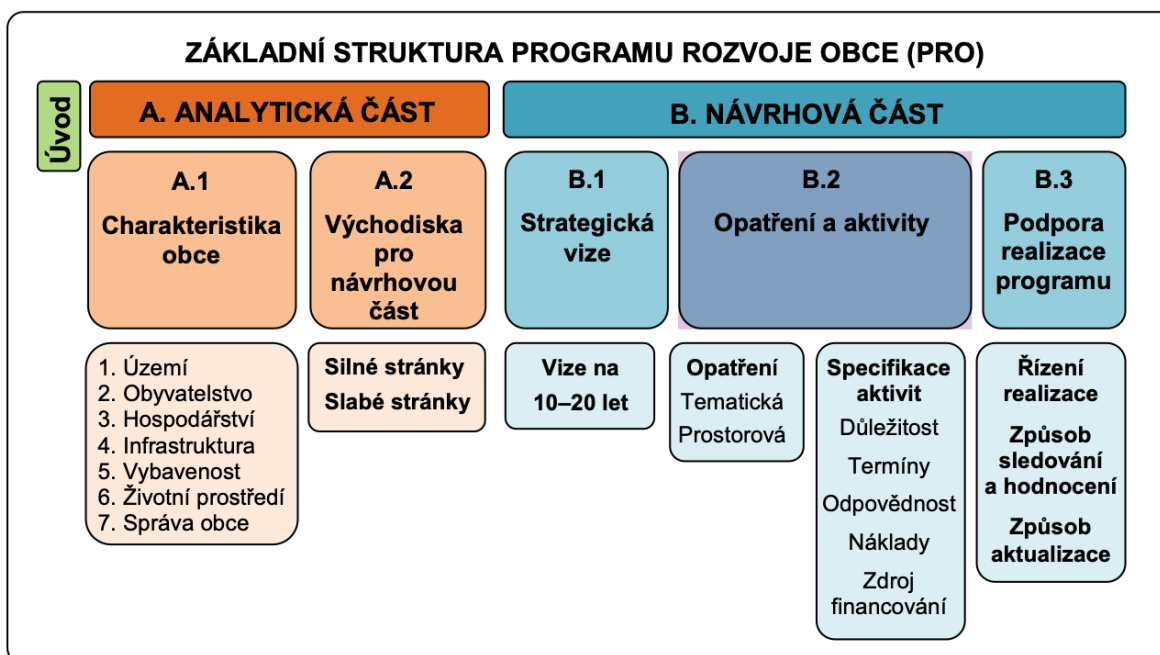
1. Mezinárodně konkurenceschopná metropolitní území adaptovaná na ekonomický, prostorový a populační růst.
2. Aglomerace využívající svůj růstový potenciál a plnící úlohu významných krajských hospodářských, kulturních a akademických center.
3. Hospodářsky stabilizovaná regionální centra představují snadno dostupná centra kultury, zaměstnanosti a obslužnosti příslušných funkčních regionů, jejich venkovské zázemí je na regionální centra dobře dopravně napojeno, disponuje dostatečnou sítí služeb a jsou v něm uplatňována inovativní řešení.
4. Revitalizované a hospodářsky restrukturalizované regiony, přizpůsobené a flexibilně reagující na potřeby trhu.
5. Dobrá kvalita života v hospodářsky a sociálně ohrožených územích.
6. Kvalitní plánování regionálního rozvoje přispívající k plnění cílů regionální politiky.³⁸

³⁸ MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *Strategie regionálního rozvoje ČR 2021+*. [on-line]. 2023 [cit. 2023-12-15]. Dostupné z: <https://mmr.gov.cz/cs/microsites/uzemni-dimenze/regionalni-rozvoj/strategie-regionalniho-rozvoje-cr-2021>

2.6.4 Program rozvoje obce

Program rozvoje obce je základní strategický dokument, který obec vytváří ke zlepšení a rozvoji svého území. Je zakotvený v zákoně č. 128/2000 Sb., o obcích. Obsahuje strategické cíle, priority a konkrétní opatření zaměřená na rozvoj infrastruktury, služeb a celkového životního prostředí v dané lokalitě. Tento program se obvykle vypracovává ve spolupráci s občany, místními organizacemi a odborníky. Hlavními body programu rozvoje obce mohou být: infrastruktura, ekonomický rozvoj, životní prostředí, kultura a vzdělání a sociální služby. Program rozvoje obce může být pružný a měnit se podle aktuálních potřeb a priorit obce. Je důležité, aby byl realistický a zohledňoval možnosti financování a praktickou proveditelnost navrhovaných opatření. Aktuálně mají obce k dispozici webovou aplikaci na stránkách obcepro.cz, která vytváří prostředí pro tvorbu PRO (programu rozvoje obce). Program rozvoje obce se skládá z analytické a navrhované části. Základní struktura PRO je zobrazena v obrázku níže.³⁹

Obrázek 5 - Základní struktura PRO

Zdroj: MMR, 2023

³⁹ MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *Program rozvoje obce*. [on-line]. 2023 [cit. 2023-12-15]. Dostupné z: <https://mmr.gov.cz/getmedia/75e1aabc-739b-4844-8f8b-fe77488c215e/Program-rozvoje-obce-letak.pdf>

A. 1 Charakteristika obce

V této části PRO poskytuje komplexní pohled na klíčové oblasti, které ovlivňují život a rozvoj obce. Pro příklad je možné uvést demografické údaje, infrastrukturu nebo sociální a kulturní charakteristiku obce. Odpovídá na obecné otázky typu: Jaký je současný stav obce? Jaký je vývoj? Jaké jsou problémy a čím jsou způsobeny a jsou případně jsou nějak řešitelné?

A. 2 Východiska pro navrhovanou část

Východiska pro navrhovanou část jsou zpracována především na základě poznatků z charakteristiky obce. Jsou zachycena do tabulky, kde jsou stanoveny silné a slabé stránky obce. V rozšiřující části mohou být uvedeny limity rozvoje, SWOT analýza nebo vyhodnocení předchozích programů rozvoje obce.

B. 1 Strategická vize

Strategická vize představuje dlouhodobý obraz budoucnosti obce. To, jak se obec bude měnit a zlepšovat. Součástí této kapitoly jsou strategické cíle a programové cíle. U těchto cílů je nutné uvést hodnotící ukazatele, které ukazují výchozí stav a hodnoty očekávané, aby bylo možné hodnotit míru naplňování těchto cílů.

B. 2 Opatření a aktivity

Tato kapitola popisuje naplňování vizí ve střednědobém období (4–7 let). Jednotlivá opatření jsou naplňována prostřednictvím konkrétních rozvojových aktivit. U každé rozvojové aktivity je potřebné stanovit její prioritu, termín realizace a stanovit odpovědný subjekt, který bude zajišťovat její naplnění.

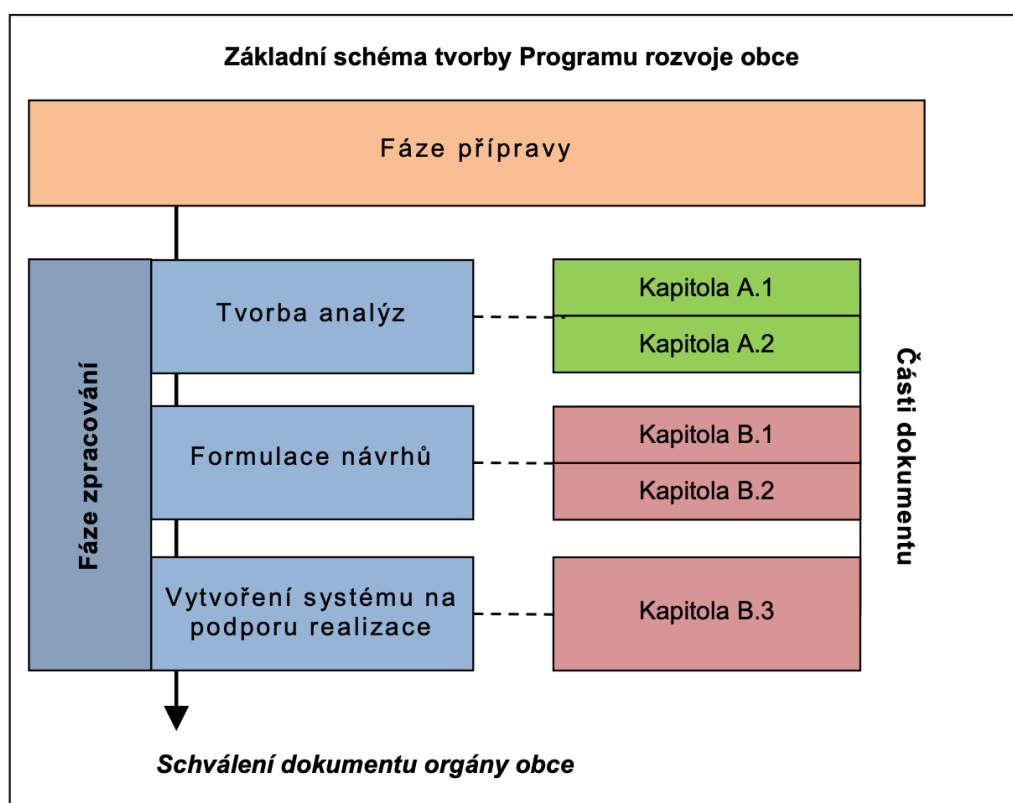
B. 3 Podpora realizace programu

V podpoře realizace je stanoveno, kdo je zodpovědný za všechny činnosti spojené s realizací PRO. Sleduje a vyhodnocuje realizaci a nastavuje postup, jak reagovat na změny situace a plnění. Změnu v programu rozvoje obce musí schválit zastupitelstvo obce.

Proces tvorby programu rozvoje obce je členěn do dvou fází – fáze přípravy a samotné fáze zpracování. Základní schéma pro tvorbu PRO je znázorněno v obrázku níže.

40

Obrázek 6 - Schéma tvorby PRO

Zdroj: obcepro.cz, 2023

⁴⁰ OBCEPRO. Metodika tvorby programu rozvoje obce. [on-line]. 2023 [cit. 2023-12-15]. Dostupné z: https://www.obcepro.cz/data/metodika_tvorby_pro.pdf

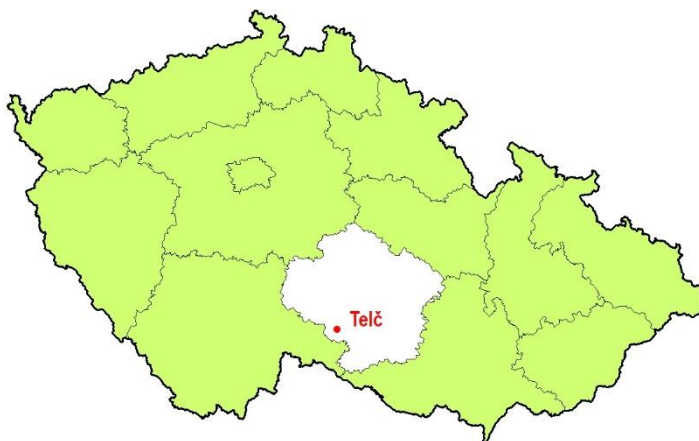
3. Analytická část

3.1 Charakteristika obce

3.1.1 Území

Město Telč se rozprostírá na jihu okresu Jihlava přibližně 30 kilometrů od stejnojmenného krajského města v Kraji Vysočina. Jeho poloha je v kontextu celé České republiky vyobrazena na mapě níže. Z pohledu geomorfologie se Telč nachází v Českomoravské vrchovině, konkrétně v Křižanské vrchovině. Severozápadně od města se nachází i nejvyšší vrchol Českomoravské vrchoviny Javořice (837 m. n. m.). Městem protéká Telčský potok, který se asi 2 kilometry za Telčí vlévá do Moravské Dyje. V katastrálním území Telče se nachází celkem 32 rybníků.⁴¹

Obrázek 7 - Poloha města ve vztahu k ČR

Zdroj: ArcČR 500, 2024

Telč vyrostla pravděpodobně již v první polovině 13. století. Přesné založení města není zcela známé, ale dokládá ho nejstarší dochovaná památka ve městě, věž sv. Ducha, která je datována právě do tohoto období. V roce 1339 přešlo telčské panství na pány z Hradce. Renesanční vzhled městu vtiskla až nejvýznamnější osobnost Zachariáš z Hradce. Za jeho působení ve městě se původní gotický hrad proměnil v renesanční zámek a bylo přebudováno nyní ikonické renesanční náměstí, které je vyobrazené na obrázku níže.

⁴¹ TELČ. Příroda. [on-line]. 2023 [cit. 2024-01-10]. Dostupné z: https://www.telc.eu/turista_a_volny_cas/priroda

Barokní dotvoření města mají na svědomí Slavatové a Liechtensteinové. V roce 1992 bylo historické jádro Telče zapsáno na Seznam světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO.⁴²

Obrázek 8 - Renesanční náměstí v Telči

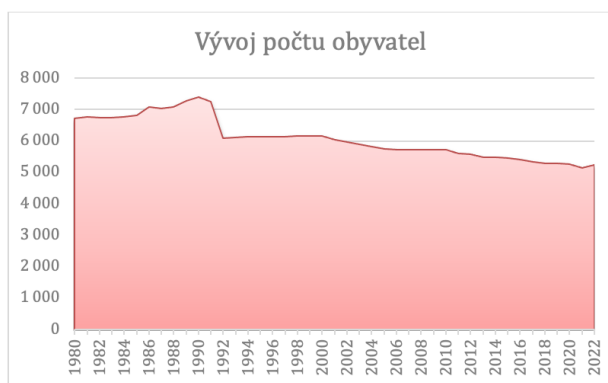

Zdroj: Město Telč, 2024

3.1.2 Obyvatelstvo

Ke dni 31. 12. 2022 měla Telč celkem 5239 obyvatel. Dle Českého statistického úřadu to ovšem v roce 1991 bylo o celé 2 tisíce více. Rapidní pokles obyvatelstva už o rok později mají na svědomí velké administrativní změny, které přišly po pádu komunistického režimu. Některé obce vznikaly, jiné zanikaly a některé se změnily ve svých hranicích. V případě Telče se jednalo o osamostatnění se celkem 13 obcí, které do té doby byly připojené k Telči. Do roku 2001 počet obyvatel ve městě spíše stagnoval. Jak je znázorněno v grafu, od tohoto roku ovšem dochází k setrvalému úbytku, který trvá dodnes.

Obrázek 9 - Graf vývoje počtu obyvatel v Telči od roku 1980

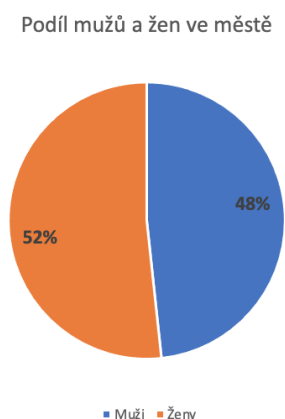

Zdroj: Český statistický úřad, 2024

⁴² NÁRODNÍ PAMÁTKOVÝ ÚSTAV. Telč v průběhu staletí. Telč, 2017.

Podíl mužů a žen v Telči je relativně vyvážený. Jak je možné vidět v grafickém znázornění níže, převládají ženy, kterých bylo k 31.12. 2021 v absolutních číslech 2663, kdežto mužů 2488.

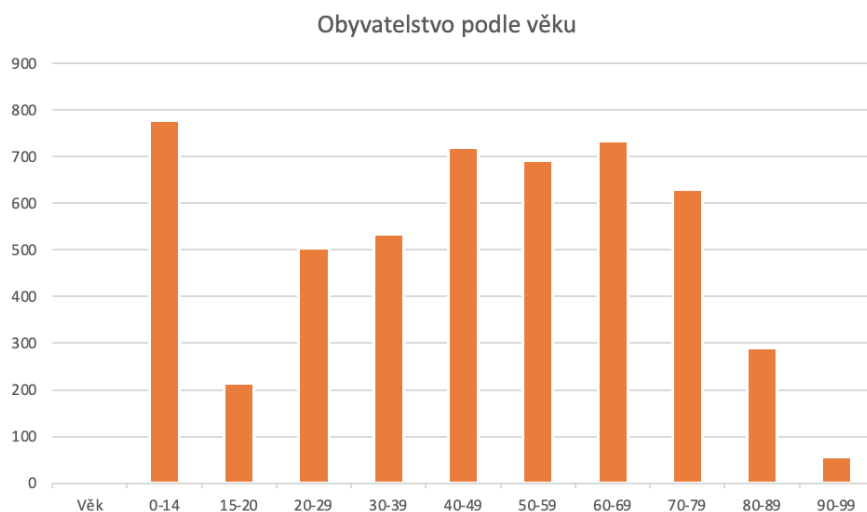
Obrázek 10 - Podíl mužů a žen v Telči

Zdroj: Český statistický úřad, 2024

Co se týče věkové struktury obyvatelstva Telče, je možné si všimnout stejného trendu jako v celé České republice. Populace stárne. Z grafu lze vyčíst, že největší podíl obyvatel Telče tvoří lidé od 40 let do 65 let, což odpovídá trendu tzv. husákových dětí. Předproduktivní složka nijak výrazně neroste, zatímco poproduktivní se rok od roku zvyšuje. Vzhledem k populačnímu vývoji nelze očekávat, že by se tato situace dala zvrátit přirozeným vývojem.

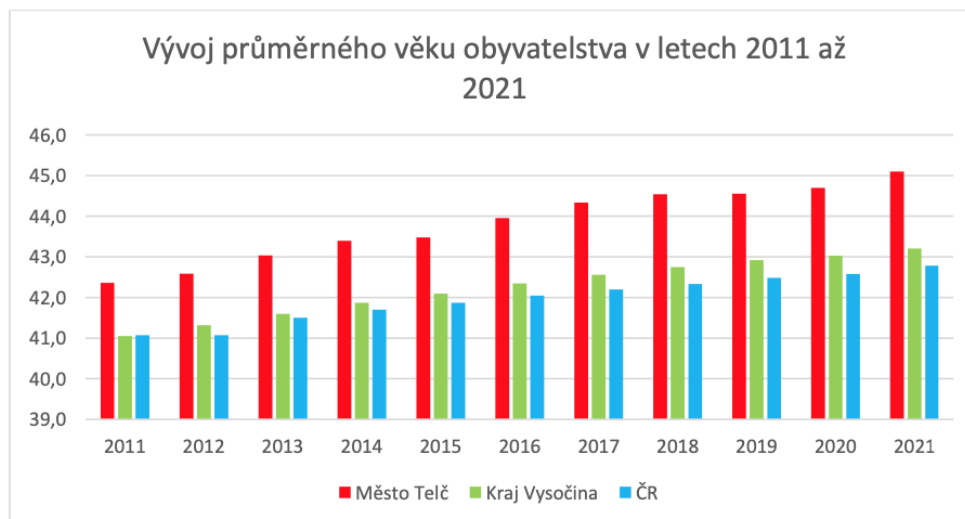
Obrázek 11 - Věková struktura obyvatel Telče v roce 2021

Zdroj: Český statistický úřad, 2024

Průměrný věk byl v Telči v roce 2021 45,1 roků. Tato hodnota je dalece za krajským průměrem (43,2 roků) a celou Českou republikou (42,8 roků). Porovnání všech tří výše zmíněných zobrazuje graf:

Obrázek 12 - Vývoj průměrného věku obyvatel

Zdroj: Český statistický úřad, 2024

Největší podíl obyvatel se dle sčítání hlásí k české či moravské národnosti a na území města převažují ti, kteří nemají žádné náboženské vyznání. Nejpočetnější skupinou na poli vzdělání jsou obyvatelé se středoškolským odborným vzděláním bez maturity, které následuje úplné středoškolské vzdělání.

3.1.3 Hospodářství

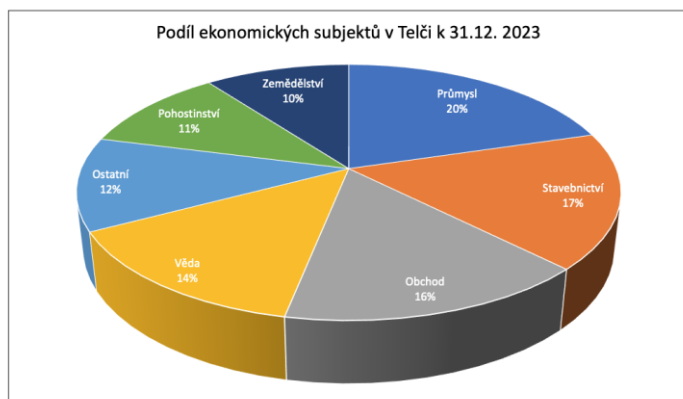
Ekonomická situace města

Počet ekonomických subjektů v Telči byl k 31. 12. 2023 celkem 788. Z toho největší zastoupení z hlediska právní formy má bezpochyby soukromé podnikání – 69 %. Dalších 13 % získávají obchodní společnosti z řad společností s ručením omezeným. Zbylá menší dílčí procenta patří akciovým společnostem, družstvům a zemědělským podnikatelům.

Struktura ekonomických subjektů dle klasifikace ekonomické činnosti (CZ-NACE) je uvedena v následujícím grafu. Největší zastoupení podnikatelských subjektů se nachází v průmyslu. Jako příklad je možné uvést největšího zaměstnavatele ve městě, kterým je Telčská strojírenská, a. s. Na druhém místě za průmyslem stojí stavebnictví, kde je možné jmenovat společnost SATES ČECHY, s. r. o. 16% zastoupení má obchod a 14% věda. Fakt,

že se vědecké a technické činnosti řadí mezi nejvíce zastoupené ekonomické subjekty, je způsobeno především umístěním Ústavu teoretické a aplikované mechaniky AV ČR anebo například Národního památkového ústavu ve městě.⁴³

Obrázek 13 - Ekonomické subjekty podle odvětví ekonomické činnosti

Zdroj: Český statistický úřad, 2024

Trh práce

Dle zdrojů z posledního Sčítání lidu domů a bytů v roce 2021 bylo v Telči z celkového počtu obyvatel 48,4 % ekonomicky aktivních. V absolutních číslech jsou zobrazena data v tabulce níže. V porovnání s Českou republikou (52,8 %) a Krajem Vysočina (51,3 %) je Telč o několik procentních bodů níž. Nižší počet ekonomicky aktivních má spojitost se stárnutím obyvatelstva ve městě, jak bylo uvedeno výše. Z celkového počtu 2621 ekonomicky neaktivních obyvatel 55 % nepracujících důchodců.

Tabulka 4 - Ekonomická aktivita obyvatelstva města Telč

Ekonomická aktivita obyvatelstva ve městě Telč	
Obyvatelstvo celkem	5151
Ekonomicky aktivní obyvatelstvo	2492
Zaměstnaní	2401
Nezaměstnaní	91

Zdroj: Český statistický úřad, 2024

Mezi největší zaměstnavatele patří bezpochyby společnost Telčská strojírenská, a. s. (120 zaměstnanců). Druhým největším zaměstnavatelem (100 zaměstnanců) je společnost MAXXISAMPLE, s. r. o., která se zabývá výrobou vzorníků materiálů pro sluneční a stínicí

⁴³ ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Veřejná databáze*. 2024 [cit. 2024-01-10]. Dostupné z: <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/>

techniku. Obě společnosti bychom zařadili do průmyslového odvětví, které má v Telči největší podíl zaměstnaných obyvatel. V zemědělském odvětví je největším zaměstnavatelem Zemědělské družstvo Telč (80 zaměstnanců) a z oblasti sociálních služeb je to SeneCura SeniorCentrum Telč (60 zaměstnanců) a Sdílení, o. p. s. (35 zaměstnanců), které má na starosti hospicovou a paliativní péči.

Dojíždění za prací do okolních obcí nebo přímo nedaleko vzdáleného krajského města Jihlavy je v Telči běžnou záležitostí. Z okolních obcí je možné jmenovat 3,5 kilometrů vzdálené Krahulčí, kde se nachází masna Krahulík. Dále Kostelec u Jihlavy, kde se jako důvod dojíždění do zaměstnání nachází masna Kostelecké uzeniny.

Nezaměstnanost, jak je patrné z tabulky výše, je dle posledního sčítání 2021 3,65 %.

Cestovní ruch

Historické jádro města Telče patří k nejcennějším městským památkovým rezervacím v Česku. Stejně jako dalších 16 míst patří Telč na hmotný Seznam světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO. Na tento Seznam bylo jádro město zapsáno v roce 1992. Díky této skutečnosti hraje cestovní ruch v Telči významnou roli v hospodářském přínosu celému městu.

Při pohledu na návštěvnost památek v tabulce je třeba zohlednit několik událostí. Největší dominantou Telče – státní zámek – byla od konce roku 2019 do poloviny roku 2023 v největší rekonstrukci, jakou kdy zažila. Pro návštěvníky byla zpřístupněná pouze trasa B – obytné prostory posledních majitelů. Do poloviny roku 2019 byla v rekonstrukci také nejstarší památka ve městě – věž sv. Ducha. Na celé návštěvnosti se pak samozřejmě odráží pandemie covid-19. Je možné konstatovat, že návštěvnost Telče turisty se v roce 2023 pomalu vracela do čísel před pandemií.

Tabulka 5 - Návštěvnost památek

Návštěvnost památek	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Státní zámek	100 540	72 949	25 115	18 710	18 343	48 723
Věž sv. Ducha	2 839	6 100	5 484	10 332	6 927	4 738
Věž sv. Jakuba	14 777	19 174	17 256	12 846	?	?
Rozhledna	6 341	7 199	6 540	8 300	6 526	6 649
Městská galerie Hasičský dům	2 034	2 868	?	3 100	3 992	1 792
Telčské podzemí	5 869	5 955	4 011	5 741	8 390	8 955
Expozice historie žel. dopravy	1 562	1 767	1 000	984	2 300	1 478
Hrad Roštejn	48 792	38 100	47 358	40 982	34 862	32 349
Turistické informační centrum	67 016	53 546	33 405	29 734	35 543	42 107

Zdroj: Turistické informační centrum Telč, 2024

V Telči můžeme podle údajů z Českého statistického úřadu z listopadu 2023 najít celkem 18 ubytovacích zařízení, která jsou jmenována v tabulce níže. V těchto zařízeních je možné najít celkem více než 500 lůžek.

Tabulka 6 - Ubytovací zařízení v Telči 2023

Název	Kategorie	Počet pokojů
HOTEL TELČ	Hotel ****	10 a méně
HOTEL U HRABĚNKY	Hotel ****	11 až 50
HOTEL ANTOŇ	Hotel ***	11 až 50
HOTEL CELERIN	Hotel ***	11 až 50
HOTEL ČERNÝ OREL	Hotel ***	11 až 50
HOTEL PANGEA	Hotel ***	10 a méně
APART MIKEŠ	Penzion	10 a méně
PENZION HRADEBNÍ	Penzion	10 a méně
PENZION KAMENNÉ SLUNCE	Penzion	10 a méně
PENZION NO. 20	Penzion	10 a méně
PENZION PANSKÝ DVŮR TELČ	Penzion	11 až 50
PENZION PETRA	Penzion	10 a méně
PENZION STEIDLER	Penzion	10 a méně
CAMP U ROŠTĚNKY	Kemp	10 a méně
UBYTOVÁNÍ DOMEČEK TELČ	Turistická ubytovna	10 a méně
APARTMÁNY POD NÁMĚSTÍM	Ostatní zařízení jinde nespecifikovaná	10 a méně
UNIVERZITNÍ CENTRUM TELČ	Ostatní zařízení jinde nespecifikovaná	11 až 50
VZDĚLÁVACÍ ZAŘÍZENÍ TELČ	Ostatní zařízení jinde nespecifikovaná	11 až 50

Zdroj: Český statistický úřad, 2024

Průměrný turista se v Telči zdrží 2,1 dne. Přibližně 45 % návštěvníků tvoří zahraniční turisté. Tento trend byl opačný v období pandemie covid-19, kdy Telč navštěvovali spíše tuzemští turisté.

3.1.4 Infrastruktura

Technická infrastruktura

Ve městě je zbudován veřejný vodovod. Zdrojem pitné vody je pro Telč vodní nádrž Nová Říše, ze které je voda dopravována přes stejnojmenný městys do obce Zvolenovice a z té do Telče. Co se týče kanalizace, ta téměř kopíruje vodovodní síť. Telč disponuje mechanicko-biologickou čističkou odpadních vod. Město je zásobováno zemním plynem z vysokotlakého plynovodu Pavlov – Telč, který je u Pavlova napojen na dálkovod Znojmo – Praha. Plyn je rozváděn do celého zastavěného území města. Telč je plně elektrifikována, a

to nadzemním vedením v okrajových částech města a zemním kabelovým vedením ve vnitřním městě. Technická infrastruktura je pro lepší představivost zakreslena do mapy níže. Celkově má město tendenci při revitalizacích prostranství a ulic nahrazovat nadzemní vedení za podzemní.⁴⁴

Obrázek 14 - Technická infrastruktura města Telče

Zdroj: ArcČR 500, 2024

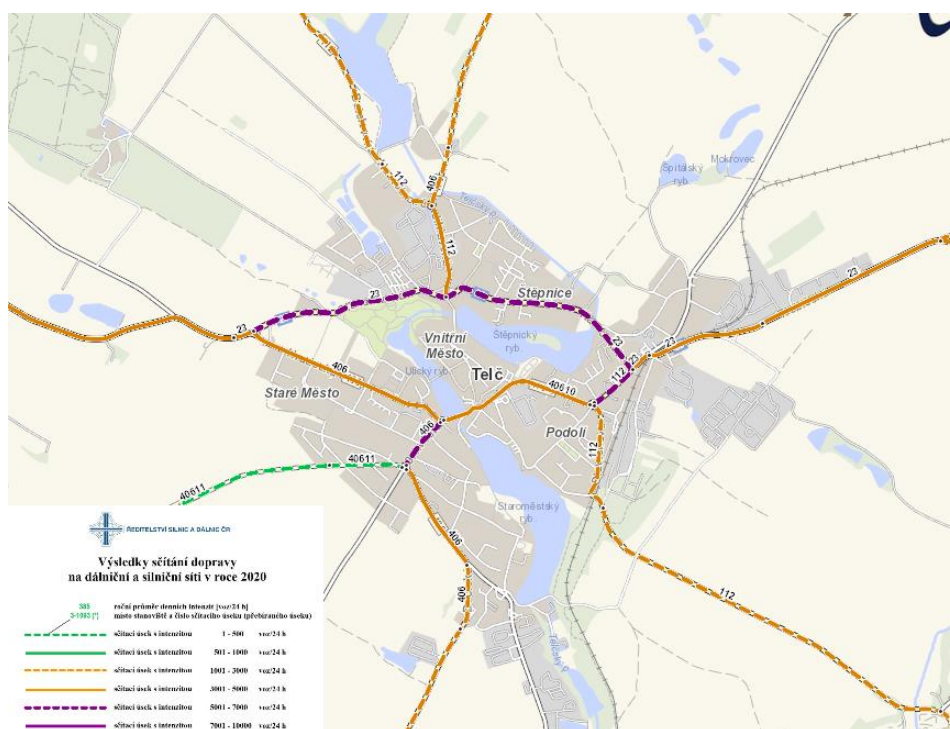
Dopravní infrastruktura

Nejvytíženější silnicí procházející městem je bezpochyby silnice I/23, která je spojnici dálnice D1 a D3. Vede přes Třebíč do Telče a dále pak směrem na Jindřichův Hradec. Podle Sčítání dopravy 2020, z něhož je použita i následná mapa, po této silnici v k. ú. Telč projede denně okolo 6 500 vozidel. Druhou nejvýznamnější silnicí je silnice II/406 vedoucí z krajského města Jihlavy přes Telč směrem na Dačice a dále do sousedního Rakouska. Po této silnici dle Sčítání dopravy projede necelých 5000 vozidel za den. Na třetím místě je možno uvést silnici II/112, která zaznamenává denně do 3000 vozidel a vede z Třebíče do Pelhřimova.⁴⁵

⁴⁴ KRAJ VYSOČINA. *Plán vodovodů a kanalizací Kraje Vysočina*. 2024 [cit. 2024-01-10]. Dostupné z: <https://prvk.kr-vysocina.cz/prvk/karty/prehled>

⁴⁵ ŘEDITELSTVÍ SILNIC A DÁLNIC. *Celostátní sčítání dopravy 2020*. 2024 [cit. 2024-01-10]. Dostupné z: https://scitani.rsd.cz/CSD_2020/pages/map/default.aspx

Obrázek 15 - Vytíženost silnic I. a II. třídy

Zdroj: Ředitelství silnic a dálnic, 2024

Městem prochází slepá železniční trať, která je dlouhá přibližně 55 kilometrů a vede z Kostelce u Jihlavy do Slavonic. V Telči jsou celkem dvě zastávky této železniční tratě, a to Telč – Hlavní nádraží a Telč – Staré město. Pár desítek metrů od hlavního vlakového nádraží se nachází i hlavní autobusové nádraží. Telč má celkem 11 autobusových zastávek a je frekventovanou mezizastávkou po cestě do Brna, Českých Budějovic nebo Prahy. Na regionální úrovni operuje především jihlavská společnost ICOM transport, a. s., a firma ČSAD Jindřichův Hradec, a. s.

3.1.5 Vybavenost

Bydlení

Na základě informací, které poskytuje Sčítání lidu, domů a bytů 2021 je možné konstatovat, že se ve sledované lokalitě nachází celkem 1471 domů, z čehož 237 je uváděno jako neobydlených. Celkem 91 % z uvedených domů je zaznamenáno jako rodinný dům. Co se týče bytů, těch se na území města Telč nachází celkem 2709 a z toho je uvedeno 623 jako neobydlených. Největší procento zastoupení mají byty o dispozici 3+1 a 4+1. Město samotné vlastní celkem 66 bytových jednotek, kde přesně polovinu tvoří byty v Domě s pečovatelskou službou pro seniory. Městské byty jsou na rozdíl od těch soukromých

obydlené z 96 %. Český statistický úřad dále uvádí, že každá domácnost ve městě má v průměru 2,23 členů. Na stránkách realitních kanceláří je, ať už k pronájmu či prodeji, v únoru 2024 inzerováno celkem 14 nemovitostí. To ve vztahu k neobydleným nemovitostem vypovídá především o špatné dostupnosti bydlení ve městě.

Školství a vzdělávání

Mateřská škola Telč vznikla sloučením Mateřské školy Komenského a Mateřské školy Nerudova. Budova mateřské školy se nachází nedaleko historického centra města. Aktuálně má škola celkovou kapacitu 245 dětí, které jsou rozděleny do celkem 10 tříd a o které se v každé třídě starají dva pedagogové. Dle informací z odboru školství Městského úřadu Telč je mateřská škola každoročně na hranici svých kapacitních možností, a to především z toho důvodu, že se snaží pojmout nejenom děti, které mají trvalé bydliště na území města, ale i z okolních obcí, jež mají s městem uzavřenou smlouvu o umístění dětí do místní mateřské školy.

Ve městě jsou celkem dvě základní školy – Základní škola Masarykova a Základní škola Hradecká. Obě tyto školy poskytují základní vzdělání v celém rozsahu (od první do deváté třídy). Obě základní školy jsou dimenzovány na to pojmout 550 žáků a jsou na tom shodně i s průměrnou roční obsazeností, která se pohybuje okolo 390 žáků. Školy navíc disponují přílehlými sportovními areály, školními jídelnami a školní družinou. Budovy základních škol prošly v posledních 5 letech rozsáhlou rekonstrukcí a modernizací. Ve městě zároveň působí od roku 2022 i soukromá Základní škola Vážka, která je komunitního typu a má kapacitu 25 žáků. Umožňuje vzdělání od 1. do 9. třídy. Základní školy stejně jako mateřskou navštěvují výhradně žáci z ORP Telč. Zřizovatelem mateřské i základních škol je město Telč, které jednotlivým školám poskytuje rovným dílem příspěvky na provoz z rozpočtu města.

Středoškolské vzdělání je ve městě zastoupeno v podobě Gymnázia Otokara Březiny a Střední odborné školy Telč. Historie místního gymnázia sahá až do roku 1852 a je na něm možné studovat buď osmiletý, nebo čtyřletý gymnaziální vzdělávací program, ekonomiku a podnikání a nově od roku 2023 program předškolní a mimoškolní pedagogiky. V součtu navštěvuje tuto střední školu přibližně 450 žáků. Úroveň vzdělání místního gymnázia vždy byla a je na velmi vysoké úrovni. Na tuto střední školu dojíždí i žáci z krajského města Jihlavy, které je od Telče vzdálené přibližně 35 kilometrů. Zřizovatelem střední školy je Kraj

Vysočina, který se zároveň stará i o veškeré financování a pro provoz školy není tedy vyčleněn žádný příspěvek z rozpočtu města.⁴⁶

Obrázek 16 - Gymnázium Otokara Březiny

Zdroj: GOB, 2024

Zdravotnictví

Poskytování zdravotní péče má ve městě na starosti především společnost Poliklinika Telč, která působí v městské budově nedaleko historického centra města Telč. V budově polikliniky mohou občané využít oddělení chirurgie, oční, interní a plicní ambulanci, ortopedii, ORL, psychiatrii, urologii a gynekologii a v neposlední řadě i rentgen, sono a rehabilitace. V té samé budově sídlí i praktičtí lékaři pro dospělé. V zadní části celého areálu je možné najít 3 zubní lékaře a oddělení pediatrie, kde ještě před několika lety sloužili celkem 3 dětské lékaři. Dnes je zde už pouze jeden pediatr důchodového věku. Výše zmiňovaní lékaři již také překročili hranici věku odchodu do důchodu. A právě kvůli ohrožení telčského zdravotnictví se město snaží za pomoci motivačního programu pro lékaře (jednorázového motivačního příspěvku a služebního bytu) přilákat do Telče nové tváře.⁴⁷

Od roku 1994 v Telči působí Zdravotnická záchranná služba Kraje Vysočina, která aktuálně disponuje dvěma výjezdovými skupinami. V roce 2024 byla zahájena výstavba nové výjezdové základny na okraji města.⁴⁸

⁴⁶ MIFKOVÁ, L. Útvar školství – finanční odbor Městského úřadu v Telči. 2024 [cit. 2024-01-15]

⁴⁷ POLIKLINIKA TELČ. *Najdete u nás*. 2024 [cit. 2024-01-16]. Dostupné z: <https://www.poliklinikatelc.cz/>

⁴⁸ ŠVEC, V. Odbor rozvoje a územního plánování Městského úřadu v Telči. 2024 [cit. 2024-01-15]

Sociální péče

Z pohledu sociální péče působí v Telči hned několik organizací. Město samotné je zřizovatelem Domu s pečovatelskou službou s 33 byty. Oblastní charita Jihlava zde pečuje o seniory a pomáhá jim v domácím prostředí. Od roku 2019 je v provozu další domov pro seniory – SeneCura SeniorCentrum Telč, který je domovem nejen pro seniory, ale je zároveň i domovem se zvláštním režimem pro seniory trpící demencí a Alzheimerovou chorobou. Se svou kapacitou 122 lůžek je největší sociální organizací ve městě. V Telči se nachází i druhý domov se zvláštním režimem – Senior Home, s.r.o. Tento domov se též stará o nesoběstačné seniory postižené stařeckou demencí a Alzheimerovou chorobou. Se svou kapacitou 56 lůžek je druhým největším domovem pro seniory.

Obrázek 17 - SeneCura SeniorCentrum Telč

Zdroj: SeneCura, 2024

V budově polikliniky sídlí místní nezisková organizace Sdílení, o. p. s., na kterou jsou občané obzvláště hrdí. Jedná se o organizaci poskytující mobilní hospicovou péči pro seniory, kteří se rozhodli zůstat doma. V průběhu kalendářního roku město, samo Sdílení i soukromé osoby pořádají různé charitativní sportovní i kulturní akce, jejichž výtěžek putuje na provoz této neziskové organizace.

Pro mladší generace je s ohledem na sociální péči ve městě zřízeno nízkoprahové centrum ZASTÁVka, které zajišťuje bezpečný prostor, podporu a pomoc dětem a mladistvým, kteří jsou vystaveni nežádoucím společenským vlivům, jako jsou drogy, alkohol aj. Ve městě je dále zřízen i dětský domov s kapacitou 24 lůžek.⁴⁹

⁴⁹ DREXLER., V. Sociální odbor Městského úřadu v Telči. 2024 [cit. 2024-01-15]

Kultura

Kultura z velké části souvisí s historií města a s jeho památkami. Mezi jednu z největších akcí kalendářního roku bezpochyby patří slavnosti Zachariáše z Hradce a Kateřiny z Valdštejna, kdy městem prochází průvod v dobových kostýmech a celá akce je doprovázena bohatým kulturním programem.

Obrázek 18 - Festival prázdniny v Telči

Zdroj: Ing. Milan Kolář, 2023

Ale nejvýznamnější akcí, která je v Telči pořádána každoročně už celých 41 let, jsou Prázdniny v Telči. Jedná se o dvoutýdenní festival, který se koná přímo na historickém náměstí. Toto každoroční folkové léto patří koncertům pod širým nebem, na kterých vystupovali například Jaromír Nohavica, bratři Nedvědové, skupina Čechomor a další. Po výše zmíněné železniční trati Kostelec u Jihlavy – Slavonice pak celé léto jezdí ve vymezený čas historický parní vlak v rámci tzv. Telčského parního léta. O kulturní program ve městě se stará především samo město Telč. Velkým přispěvatelem kulturního života je i volnočasové centrum Panský dvůr, ve kterém občané mohou navštívit letní kino či vystoupení okolních ochotnických divadelních spolků. Významnou roli hraje i Ranč Telč a místní Pivovar Trojan a jeho slavný Chilli fest.

Sport a tělovýchova

V Telči je sport nedílnou součástí každodenního života. Bezpochyby největším sportovním areálem je ten v ul. Tyršova. V tomto areálu je možné najít nově zrekonstruované travnaté fotbalové hřiště s tribunami, nově vystavěný krytý zimní stadion, atletický ovál, volejbalové a beach hřiště. Zimní stadion není domovem pouze místní organizace SK Telč, z. s., ale i Hockey Talent Academy – hokejové školy pod vedením Ing. Jaromíra Pytlíka, kterou navštěvují mladiství nadějní hokejisté z celého světa a odkud je draftováno například do NHL. Obě základní školy v Telči mají své sportoviště, haly a tělocvičny, které využívají nejenom žáci škol při tělovýchově, ale je možné je využít po

rezervaci i pro soukromé účely. Ve městě je možné dále najít čtyři víceúčelová hřiště, lezeckou stěnu, lanové centrum, workoutové hřiště a devět dětských hřišť.⁵⁰

V posledních letech se Telč intenzivně věnuje budování cyklostezek. Od roku 2022 pokročila výstavba cyklostezky, která má město propojit s hradem Roštejn. Aktuálně je možné z Telče přes Lipovou alej a Volevčice dojet na kole až do Studnic. Odtud je na rok 2024 naplánován úsek Studnice – Doupě. V roce 2021 vznikla studie pro zbudování cyklostezek opačnými směry – Krahučlč – Mrákotín; Dyjice a Radkov, kde aktuálně dochází k procesu výkupu pozemků od soukromých vlastníků.

V projektové fázi se nachází vybudování skate parku v areálu bývalého zimního stadionu v Telči a budovat se již v letošním roce začaly nové tenisové kurty v ul. Batelovská.

Sportovních organizací působí na území Telče je hned několik. V tabulce níže je uveden jejich soupis společně s počtem členů.

Tabulka 7 - Sportovní organizace se sídlem v Telči

Sportovní organizace	Počet členů
SK Telč, z. s.	417
Tělocvičná jednota Sokol Telč	400
Orel Jednota Telč	105
Klub českých turistů	26
Autoklub Tourservis, z. s.	65
BK Žabaři Telč	42
Florbal Telč, z. s.	153
Krasobruslařský klub Telč, z. s.	33
PDT volnočasový, z. s.	60
Croquet Club Dynamo Telč, z. s.	26
Mažoretky Telč, z. s.	49
SH ČMS – Sbor dobrovolných hasičů	47
Skate Club Telč, z. s.	20

Zdroj: Plán rozvoje sportu města Telč; 2020

⁵⁰ ŠVEC, V. Odbor rozvoje a územního plánování Městského úřadu v Telči. 2024 [cit. 2024-02-20]

3.1.6 Životní prostředí

Jak je uvedeno na webových stránkách Českého statistického úřadu, katastrální území města Telč má celkovou výměru 2487 hektarů, z toho přibližně 75 % tvoří zemědělská půda, která je tvořená především ornou půdou. Z nezemědělské půdy pak tvoří pouze 9 % lesy a 3 % zastavěná plocha. Pro lepší přehlednost byla absolutní čísla uvedena do tabulky níže. Ve městě samotném se nachází celkem 18 hektarů zeleně. Přibližně polovina z toho je veřejná zeleň a druhá polovina zeleň u rodinných domů. Velký podíl na veřejné zeleni má lipová alej a 7 hektarů zaujímá samotný zámecký park.

Tabulka 8 - Struktura pozemků v roce 2022

Druhy pozemků (ha)	2022
Celková výměra	2487
Zemědělská půda	1863
Orná půda	1592
Zahrada	70
Ovocný sad	2
TTP	200
Nezemědělská půda	624
Lesní pozemek	228
Vodní plocha	81
Zastavěná plocha nádvoří	78
Ostatní plocha	237

Zdroj: Český statistický úřad, 2024

V okolí města se nachází přírodní rezervace Luh u Telče, který je unikátní ukázkou podhorského luhu v nadmořské výšce přibližně 530 m n. m. Dle měření Českého hydrometeorologického ústavu na stanici Kostelní Myslová, která je od Telče vzdálená 4 kilometry, je kvalita ovzduší hodnocena jako 1 A, tedy velmi dobrá až dobrá.⁵¹

⁵¹ ČESKÝ HYDROMETEOROLOGICKÝ ÚSTAV. *Kvalita ovzduší*. 2024 [cit. 2024-02-20]. Dostupné z: <https://www.chmi.cz/?tab=2>

3.1.7 Správa obce

Telč je obec s rozšířenou působností. Městský úřad je tedy spádovým pro přidružené obce. Městský úřad v Telči má celkem 60 zaměstnanců a je rozčleněn do 8 odborů, kterými jsou:

- Odbor finanční FO
- Odbor rozvoje a územního plánování ORÚP
- Odbor kultury a cestovního ruchu OK
- Odbor vnitřních věcí OVV
- Odbor sociální SOC
- Odbor stavební úřad SÚ
- Odbor životního prostředí OŽP
- Odbor dopravy OD

Město má dvě oddělení, která spadají do přímé řídicí působnosti tajemníka úřadu.

- Oddělení sekretariátu a obecní živnostenský úřad KŽÚ
- Oddělení informatiky ICT

V čele městského úřadu stojí starosta Mgr. Vladimír Brtník, který je uvolněným členem zastupitelstva. Město má dva neuvolněné místostarosty, kterými jsou Pavel Komin a Ing. Jiří Pykal. Zastupitelstvo města má 21 členů a Rada města se skládá ze 7 členů. Od 1. 1. 2020 byla obecně závaznou vyhláškou obce ve městě zřízena městská policie. V současné době zajišťují činnost dva strážníci.⁵²

Dle dostupného závěrečného účtu města z roku 2022 hospodaří město s přebytkem. Příjmy po konsolidaci činí 220 mil. Kč. Největší podíl na příjmech mají daňové příjmy (46 %) a přijaté transfery (42 %). Na straně výdajů stojí po konsolidaci částka 217 mil. Kč. Ze 40 % tvoří výdaje daňové výdaje a z dalších 34 % neinvestiční nákupy. Nejvíce peněz z rozpočtu města putovalo do všeobecné veřejné správy a služeb nebo do služeb pro obyvatelstvo. Největší část majetku města je možné najít v aktivech města. Jedná se konkrétně o dlouhodobý hmotný majetek ve výši 1,3 mld. Kč, kde největší podíl tvoří nemovitosti v podobě staveb.⁵³

⁵² TELČ. *Městský úřad*. 2024 [cit. 2024-02-20]. Dostupné z:

https://www.telc.eu/mesto_a_samosprava/mestsky_urad

⁵³ TELČ. *Závěrečný účet za rok 2022*. 2024 [cit. 2024-02-20]. Dostupné z:

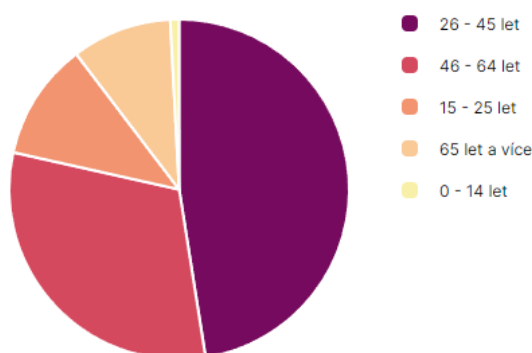
https://www.telc.eu/files_content_category/12262/260_23.pdf

3.2 Dotazníkové šetření

Dotazníkové šetření mezi obyvateli města se uskutečnilo v lednu roku 2023. Dotazník byl mezi občany města distribuován pomocí sociálních sítí, e-mailem a byl k dispozici na informačním centru městského úřadu v tištěné podobě. Celkem se dotazníkového šetření zúčastnilo 242 občanů Telče. Největší zastoupenou věkovou kategorií respondentů byla skupina obyvatel v produktivním věku 26–64 let, která je v grafu vyznačená fialovou barvou. Nejvyšším dosaženým vzděláním respondentů je středoškolské vzdělání s maturitou shodně s vysokoškolským vzděláním. Bezmála 80 % dotazovaných žije v Telči více než 20 let.

Obrázek 19 - Věková struktura respondentů

2. Kolik Vám je let?

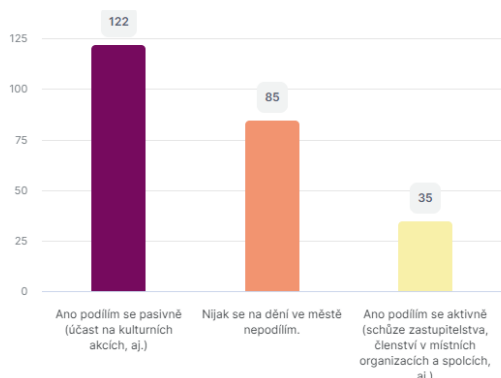

Zdroj: Dotazníkové šetření, vlastní zpracování

Dotazovaní se ve velké většině případů dozvídají o dění ve městě za pomoci sociálních sítí anebo z místního měsíčníku *Telčské listy*. Na dění ve městě se podílejí spíše pasivně v podobě návštěv kulturních akcí nebo se nepodílejí vůbec. Tuto skupinu na základě následujícího grafu můžeme relativně vyčíslit 85 %.

Obrázek 20 - Účast občanů na dění ve městě

7. Podílíte se na dění ve městě?

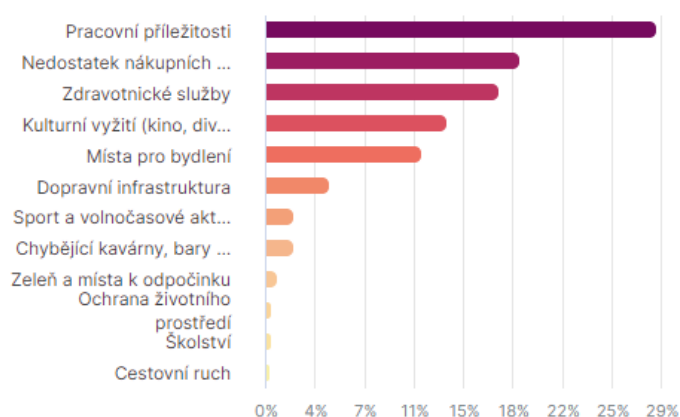

Zdroj: Dotazníkové šetření, vlastní zpracování

Pokud by se občané dle svého subjektivního názoru měli vyjádřit k tomu, co vnímají jako slabé stránky města, téměř 30 % z nich by odpovědělo, že je ve městě nedostatek pracovních příležitostí. Dle výsledků doplňkové otázky se především jedná o pracovní pozice v průmyslové výrobě. Téměř 20 % obyvatel musí za prací dojíždět často až 40 km, což vzdáleností odpovídá krajskému městu Jihlavě. Další slabou stránkou města je bezesporu nedostatek nákupních možností nebo zdravotnických služeb. Dle informací od respondentů musí 60 % obyvatel dojíždět minimálně za jedním svým lékařem mimo město. Další slabé stránky města s menším procentuálním zastoupením je možné vyčíst z následujícího grafu:

Obrázek 21 - Slabé stránky města

5. Co vnímáte jako slabé stránky města?

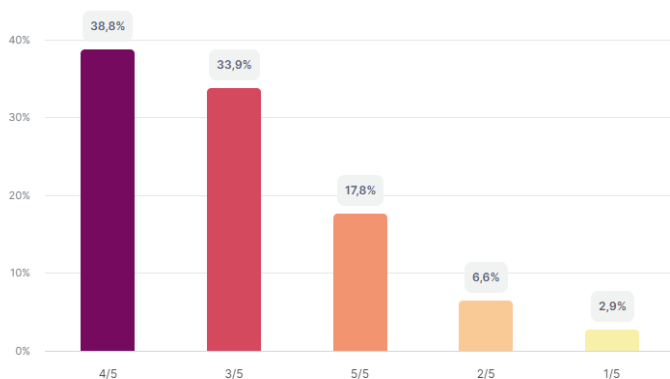
Zdroj: Dotazníkové šetření, vlastní zpracování

Občané našeho města by rádi přivítali možnost participativního rozpočtu. V případě, že by měli možnost hospodařit s finančními prostředky města, investovali by je do rozvoje pracovních příležitostí, zdravotnictví a míst pro bydlení. Poslední zmiňovaná kategorie je další z těch, která většinu obyvatel trápí. Dle dotazníkového šetření by občané přivítali možnost koupě vlastního bytu.

Velmi pozitivně je hodnocena kvalita školství v Telči. Z grafu vyplývá, že 56 % respondentů dalo školství 4 nebo 5 hvězdiček.

Obrázek 22 - Názor na kvalitu školství v Telči

9. Jak hodnotíte kvalitu školství v Telči?

Zdroj: Dotazníkové šetření, vlastní zpracování

3.3 Polostandardizované rozhovory

Rozhovory byly vedeny s vrcholnými představiteli města panem Mgr. Vladimírem Brtníkem (starostou) a Ing. Jirím Pykalem (místostarostou).

Pan starosta působí ve funkci veřejného činitele 5 let a pan místostarosta 10 let. Názory obou politických aktérů se v mnoha bodech shodují, a to nejenom mezi sebou, ale i s názory a postoji občanů. Jako slabé stránky města Telče vnímají nedostatek lékařské péče, omezené množství služeb a nákupních možností, nedostupné bydlení a málo pracovních příležitostí především v produkční činnosti. I silné stránky jsou vnímány podobně. Kromě sportovního vyžití, kvalitního školství, ovzduší a životního prostředí pan starosta na prvním místě uvádí i bezpečnost města.

Na otázku týkající se kulturního vyžití z pohledu výstavby kina či divadla, která se mez občany ukázala jako žádoucí, oba respondenti udávají shodnou odpověď, která říká, že není v silách ani zájmu města aktuálně jakákoliv kulturní zařízení budovat.

První rozdíl v názoru je možné zaznamenat v otázce nedostatku pracovních příležitostí. Pan místostarosta Pykal hovoří o nedostatku pracovních míst v produkční činnosti, naopak pan starosta Brtník dává vinu dojíždění za prací vyšším mzdám, které nabízí například krajské město. Oba vidí příležitost v poptávkách tří nových firem, které by do Telče rády přesunuly svou výrobu.

Zdravotní péče v Telči je podle občanů našeho města jedním z největších problémů. Místostarosta vidí prvopočátek všeho ve státní politice a na Ministerstvu zdravotnictví, starosta zmiňuje jako zodpovědný orgán zdravotní pojišťovny. V obou případech je město ten poslední článek, který by měl situaci řešit. I přesto je vypsán motivační příspěvek a služební byt pro potenciální příchozí lékaře.

Často skloňovaným problémem, který je ale podle veřejných činitelů v řešení je bydlení. Ve městě se budou dále vymezovat nové parcely pro výstavbu rodinných domů a mělo by dojít k navýšení počtu městských bytových jednotek. Současně je třeba podpořit zájemce z řad developerů, kteří by rádi postavili bytové domy v našem katastrálním území.

Názory na participativní rozpočet jsou pozitivní. Oba respondenti zastávají názor, že město je velmi otevřené jakémukoliv návrhu. Město finance nijak výrazně neomezuje a je velkorysé.

Jako příležitost pro město je skloňována zdravá míra rozvoje turismu, který neovlivňuje místní občany. A hrozbou jsou podle pana starosty výše zmiňované slabé stránky. Pan inženýr Pykal naopak vidí hrozbu ve lhostejnosti lidí.

3.4 Východiska pro navrhovanou část

Východiska pro navrhovanou část strategického dokumentu jsou zpracována zejména na základě poznatků z charakteristiky města Telče, dotazníkového šetření mezi občany a polostandardizovaných rozhovorů s veřejnými činiteli města. Těmito východisky jsou především silné a slabé stránky města, rozšířené o příležitosti a hrozby zpracované do SWOT analýzy.

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none">• Blízkost krajského města Jihlava	<ul style="list-style-type: none">• Krajina hornatého rázu
<ul style="list-style-type: none">• Součást kulturního dědictví UNESCO	<ul style="list-style-type: none">• Úbytek počtu obyvatel
<ul style="list-style-type: none">• Nízká míra nezaměstnanosti	<ul style="list-style-type: none">• Stárnutí občanů města
<ul style="list-style-type: none">• Bohatý cestovní ruch	<ul style="list-style-type: none">• Nízký počet ekonomicky aktivních obyvatel
<ul style="list-style-type: none">• Kompletní technická infrastruktura	<ul style="list-style-type: none">• Velké procento neobydlených nemovitostí
<ul style="list-style-type: none">• Dobrá dostupnost města z pohledu silniční i železniční dopravy	<ul style="list-style-type: none">• Nedostupnost bydlení
<ul style="list-style-type: none">• Vysoká úroveň školství – MŠ, ZŠ, SŠ	<ul style="list-style-type: none">• Nedostatek stomatologů a pediatrů
<ul style="list-style-type: none">• Existence záchranné služby ve městě	<ul style="list-style-type: none">• Málo nákupních možností
<ul style="list-style-type: none">• Bohatá sociální péče – domovy pro seniory, dětský domov, hospicová péče	<ul style="list-style-type: none">• Malá angažovanost občanů na dění v obci
<ul style="list-style-type: none">• Kulturní vyžití – festival Prázdniny v Telči, historické slavnosti	<ul style="list-style-type: none">• Nedostatek pracovních míst především v průmyslové výrobě
<ul style="list-style-type: none">• Velký podíl zeleně ve městě	<ul style="list-style-type: none">• Chybějící kino/divadlo
<ul style="list-style-type: none">• Velmi dobrá kvalita ovzduší	
<ul style="list-style-type: none">• Množství dětských hřišť	
<ul style="list-style-type: none">• Nově zrekonstruovaná sportoviště	
<ul style="list-style-type: none">• Pestrá škála sportovních organizací a spolků	

Zdroj: Vlastní zpracování

Jak bylo zjištěno ze zdrojů uvedených výše: Telč se může chlubit krásným historickým jádrem města. Zapsání na Seznam kulturního dědictví UNESCO městu přináší spoustu benefitů v podobě dotované údržby a péče o památky, které díky tomu nikdy nepřestanou být lákadlem pro české i zahraniční turisty. Bohatý turistický ruch je soustředěn především do hlavní turistické sezóny, kdy je pro návštěvníky připraven kulturní doprovodný program. Město je velmi dobře dostupné z pohledu silniční i železniční dopravy. Technická infrastruktura je plně rozvinutá, a tak občanům ze základních životních standardů nic nechybí. Blízkost krajského města Jihlavy je štěstí v neštěstí. S ohledem na horší dostupnost pracovních míst poskytuje Jihlava dostatek práce nejenom pro sebe, ale i pro obyvatele Telče. Možná proto Telč disponuje velmi nízkou mírou nezaměstnanosti. Město má velký podíl zeleně a míst určených k odpočinku. Velmi dobrá kvalita životního prostředí dělá z Telče dobré místo pro život. Pro aktivní část obyvatel jsou v Telči dostupná sportoviště a je možné využít pestré škály sportovních organizací a spolků. Občané a veřejní činitelé se shodují na vysoké úrovni místního školství. V obci je možné najít mateřskou školu, dvě základní školy a dvě střední školy. Mimo jiné se zde nachází i základní umělecká škola a domov dětí a mládeže. Velkým pozitivem je dostupnost sociální péče. V Telči můžeme najít hned několik zařízení, která jsou vyhrazená péči o seniory i děti.

Mezi slabé stránky města patří úbytek obyvatelstva. Telč je rok o roku blíže k magické hranici 5 000 obyvatel, která když bude překročena, dojde ke značnému omezení dotačních titulů na rozvoj obce. Úbytek počtu obyvatel je způsoben především odlivem mladé generace z města. Důvod pro tento odliv je kombinace všech ostatních slabých stránek města. Kromě nedostatku pracovních míst v Telči je dalším problémem i nedostatek bydlení. Situaci nenapomáhá ani to, že je ve městě velký počet neobydlených nemovitostí v osobním vlastnictví. Pro zlepšení bytové situace je tedy nutné se zaměřit nejenom na dotace a výstavbu nových míst k bydlení, ale i páku na majitele nemovitostí, která by zajistila jejich uvolnění za účelem nájemního bydlení. Velmi obtížně řešitelným problémem je nedostatečná lékařská péče. Určitá skupina lékařů chybí téměř po celé republice. Velké množství obyvatel tak musí za svými lékaři dojíždět do jiných měst. Dle názorů veřejných činitelů je tuto situaci třeba řešit shora, z pozice státu. Jediné, co může Telč udělat pro nalákání nových lékařů do města, jsou pobídky v podobě finanční motivace.

Příležitosti	Hrozby
<ul style="list-style-type: none"> • Dotační programy EU / ČR / kraje • Marketing a propagace města 	<ul style="list-style-type: none"> • Stárnutí populace • Válka na Ukrajině
<ul style="list-style-type: none"> • Navázání nových partnerství s dalšími městy • Projekty ekologické udržitelnosti 	<ul style="list-style-type: none"> • Pandemie a zdravotní krize • Klimatické změny
<ul style="list-style-type: none"> • Uchování kvality vzdělání • Zahraniční investoři do průmyslu a služeb 	<ul style="list-style-type: none"> • Konkurence jiných měst z pohledu agitace nových lékařů • Nedostatek finančních prostředků
<ul style="list-style-type: none"> • Podpora řemesel a výroby místních produktů • Dobrá dopravní dostupnost 	<ul style="list-style-type: none"> • Green deal ve vztahu k místním zemědělcům • Nezájem a rostoucí lhostejnost občanů
<ul style="list-style-type: none"> • Větší angažovanost místních podnikatelů 	<ul style="list-style-type: none"> • Mizející služby a obchody z města

Zdroj: Vlastní zpracování

Příležitosti, které mohou posílit ekonomický rozvoj města Telč, jsou například dostupné dotační programy. Finanční podpora na úrovni Evropské unie, České republiky i Kraje Vysočina může být investována především do údržby památek ve městě, do rozvoje infrastruktury, cestovního ruchu nebo zlepšení kvality života místních občanů. Velký podíl na ekonomické prosperitě města má cestovní ruch. Velkou příležitostí pro je jeho udržení a další rozvoj je marketing a propagace města, která má za úkol přilákat více návštěvníků a turistů. Marketing a propagace města je příležitostí nejenom pro cestovní ruch, ale může do města přilákat i nové investory. Tito investoři mohou do Telče přinést nové pracovní příležitosti nebo mohou na území Telče zbudovat nové bytové domy a komplexy. Navázání nových partnerství se zahraničními městy povede k výměně cenných zkušeností v rozvoji obce. Zároveň tato partnerství mohou pomoci posílit meziregionální integraci, rozvoj turistických tras a společnou podporu kultury a sportu. Místní podnikatelé mají velkou příležitost v angažovanosti do dění ve městě. Jejich zapojení se a podpora ze strany obce může vést k růstu těchto podnikatelských subjektů, k vytvoření nových pracovních míst a v neposlední řadě k nemalému ekonomickému příspěvku městu.

Hrozby, které jsou zmíněné v tabulce výše jsou převážně globálního charakteru. Před dvěma lety svět čelil pandemii covid-19. Vyzkoušeli jsme si, že zvládat světovou zdravotnickou krizi je velkou zátěží nejenom pro obce a samosprávy, ale pro každého jednotlivého občana. Další ránou, která zasáhla především Evropu je válka na Ukrajině. Válečný stav v sousedních státech silně ovlivňuje ekonomiku a hospodářskou prosperitu země. Každý další takový konflikt může mít přímé i nepřímé důsledky na Českou republiku a její obce. Často skloňované globální oteplování a klimatické změny na planetě se mohou zdát jako pro Telč hrozba vzdálená. I přesto je enviromentální politika součástí udržitelného rozvoje města. Negativním trendem vyspělých zemí je stárnutí populace. Jak již bylo výše zmíněno, průměrný věk obyvatel města Telče je nad průměrem kraje i celé České republiky. Jak vyplývá z dotazníku, mezi občany a zároveň z rozhovoru s místostarostou Pykalem, velkým problémem nastupující generace je lhostejnost a nezapojování se do komunitního způsobu života ve městě. Participace občanů na dění je velmi důležitá a přispívá ke zvyšování kvality života ve městě.

4. Navrhovaná část

Navrhovaná část programu rozvoje obce Telč vychází z identifikovaných silných a slabých stránek města, které byly stanoveny na základě charakteristiky obce, průzkumu mezi občany města a rozhovory z vrchními představiteli města Telče. Bere v úvahu i příležitosti a potenciál města a jeho hrozby. Na základě těchto čtyř východisek byla stanovena strategická vize pro město na roky 2024–2034, od které se následně odvíjí programové cíle, opatření a aktivity vedoucí k naplnění této vize.

Na vypracovaný strategický plán bude každoročně navazovat Fond projektů města. Jde o strategický dokument, který město Telč každoročně projednává a schvaluje v zastupitelstvu města v závěru roku. Jde již o konkrétní výčet záměrů a projektů města Telč, vč. nákladů a zdrojů financování v krátkodobějším časovém horizontu.

4.1 Strategická vize

Od strategické vize se budou nadále odvíjet programové cíle, opatření a aktivity k jejich naplnění. Jedná se o vizi s výhledem na 10–20 let.

„Telč je město, které je klidným bezpečným místem pro život pro mladší i starší generaci obyvatel, kteří mají kde žít, pracovat, relaxovat a kteří mají ve městě dostupné veškeré základní služby. Je to město, které je díky historii a architektuře často vyhledávanou zastávkou pro tuzemské i zahraniční turisty.“

4.2 Programové cíle

Programové cíle byly stanoveny tak, aby došlo k naplnění výše uvedené strategické vize. Cíle jsou seřazené sestupně od největší priority po nejmenší.

1. Rozvoj nabídky bydlení ve městě.
2. Dostupná lékařská péče.
3. Vznik pracovních míst ve městě.
4. Atraktivita města jako střediska cestovního ruchu.
5. Udržení kvality životního prostředí.
6. Rozvoj volnočasových aktivit.

4.3 Opatření a aktivity

Programový cíl 1: Rozvoj nabídky bydlení ve městě
<u>Opatření 1.1: Výstavba nové bytové zástavby</u>
Aktivita 1.1.1: Odprodej pozemků města pro developery za účelem bytové výstavby
Aktivita 1.1.2: Výstavba nového bytového domu ve vlastnictví města
<u>Opatření 1.2: Vymezení nových stavebních parcel</u>
Aktivita 1.2.1: Změna územního plánu za účelem vymezení nových zastavitelných území
Aktivita 1.2.2: Výkup pozemků od soukromých vlastníků za účelem zasíťování
<u>Opatření 1.3: Podpora uvolnění neobydlených nemovitostí</u>
Aktivita 1.3.1: Snížení daňové zátěže v případě pronájmu prázdné nemovitosti soukromníka
Aktivita 1.3.2: Finanční podpora pro soukromníky pronajímající své nemovitosti

Programový cíl 2: Dostupná lékařská péče
<u>Opatření 2.1: Prevence</u>
Aktivita 2.1.1: Podpora osvěty zdravého životního stylu občanů
Aktivita 2.1.2: Podpora aktivní mobility
<u>Opatření 2.2: Noví lékaři ve městě</u>
Aktivita 2.2.1: Motivační program pro nové lékaře ve městě
Aktivita 2.2.2: Pronájem vybavených ordinací novým lékařům
Aktivita 2.2.3: Podpora rodin lékařů

Programový cíl 3: Vznik pracovních míst ve městě
<u>Opatření 3.1: Nové výrobní podniky</u>
Aktivita 3.1.1: Vymezení nové průmyslové zóny v územním plánu
Aktivita 3.1.2: Propagace ekonomického potenciálu města a budování jeho image
<u>Opatření 3.2: Podpora stávajících podnikatelů</u>
Aktivita 3.2.1: Vzdělávací program a školení
Aktivita 3.2.2: Daňové úlevy pro firmy zaměstnávající více než 50 zaměstnanců
Aktivita 3.2.3: Finanční příspěvky a dotace na rozšíření činnosti

Programový cíl 4: Atraktivita města jako střediska cestovního ruchu

Opatření 4.1: Marketing a propagace

Aktivita 4.1.1: Využití sociálních médií (Facebook, Instagram, ...) k propagaci města

Aktivita 4.1.2: Vytvoření nových moderních webových stránek města

Opatření 4.2: Péče o kulturní dědictví

Aktivita 4.2.1: Investice do historických budov a památek, jejich údržba a restaurace

Aktivita 4.2.2: Instalace informačních tabulí a interaktivních prvků v historickém centru města

Aktivita 4.2.3: Prohlídky města s průvodcem

Programový cíl 5: Udržení kvality životního prostředí

Opatření 5.1: Snížení emisí

Aktivita 5.1.1: Zákaz vjezdu motorových vozidel do historického centra města

Aktivita 5.1.2: Možnost půjčování sdílených kol po městě

Opatření 5.2: Zeleň a zalesňování

Aktivita 5.2.1: Obnova Kaštanové aleje

Programový cíl 6: Rozvoj volnočasových aktivit

Opatření 6.1: Investice do infrastruktury

Aktivita 6.1.1: Rekonstrukce sportovišť

Aktivita 6.1.2: Budování cyklostezek

Opatření 6.2: Rozvoj sportu a rekreace

Aktivita 6.2.1: Sportovní příměstský tábor

Opatření 6.3: Podpora umění a kultury

Aktivita 6.3.1: Rekonstrukce koncertního sálu Základní umělecké školy Telč

Aktivita 6.3.2: Poskytnutí grantů místním umělcům na jejich podporu

Aktivita 6.3.3: Organizace výstav zaměřených na místní umělce

4.4 Podpora realizace programu

Řízení realizace

Řízení realizace Programu rozvoje obce je klíčové pro úspěšnou implementaci tohoto programu. Hlavní odpovědnost za sledování a koordinaci naplňování jednotlivých aktivit bude mít starosta obce Mgr. Vladimír Brtník. Ten bude ve spolupráci s místostarosty a dalšími zastupiteli obce nejenom sledovat a koordinovat celý strategický plán obce, ale i řešit zdroje financování jednotlivých aktivit a opatření. Jednotlivé činnosti bude starosta delegovat na pověřené pracovníky Městského úřadu Telč a další pověřené osoby, organizace a spolky, které se budou do realizace strategického plánu zapojovat. Celý strategický plán by měl být kompletně realizován v horizontu následujících 10 let. Finanční zdroje využití na realizaci Programu rozvoje obce budou pocházet především z rozpočtu města a pokud to bude možné, z dotačních titulů Evropské unie, České republiky nebo Kraje Vysočina. Do financování je možné zapojit i soukromý sektor a neziskové organizace.

Způsob sledování a hodnocení

Ke sledování a následnému hodnocení průběhu realizace strategického dokumentu budou sloužit monitorovací zprávy. Ty budou obsahovat informace ohledně naplňování jednotlivých dílčích cílů programu rozvoje obce – jejich stav, rizika naplnění, termíny. Dále v nich bude obsažena průběžná finanční zpráva o nákladech na realizaci plánu. Monitorovací zprávy budou dále obsahovat upozornění na možné odchylky, změny, revize a aktualizace dokumentu.

Způsob aktualizace

Na základě Monitorovacích zpráv bude vytvořena analýza současného stavu rozvoje obce. Po této analýze dojde k revizi cílů strategie. Revize cílů strategie může proběhnout i na základě změn vnějších podmínek a nových potřeb města. Každá aktualizace programu rozvoje obce musí být schválena zastupitelstvem obce.

5. Uplatnitelnost metodiky strategického plánování obcí

Metodika tvorby programu rozvoje obce vydaná Ministerstvem pro místní rozvoj poskytuje strukturovaný rámec pro tvorbu programu rozvoje obce. Tento ucelený rámec usnadňuje organizaci a plánování rozvojových aktivit ve městě Telč. Metodika klade důraz na zapojení místních obyvatel, podniků, organizací a spolků. Díky tomu je zajištěno, že plán rozvoje bude plnit skutečné potřeby. Je velmi flexibilní, což umožňuje zohlednění místních specifických potřeb. Vypracování programu rozvoje podle této metodiky je velmi komplexní. Zohledňuje oblasti sociálního rozvoje, rozvoje kultury, sportu a například životního prostředí. Díky tomu může být Program rozvoje obce vyvážený. Samozřejmě je nutné zmínit, že obec velikosti Telče nepotřebuje příliš složité strategické plánování jako větší města.

Nicméně, i přes své pozitivní stránky, existují určitá úskalí, která je důležité vzít v úvahu. Prvním úskalím může být nedostatečné zapojení nebo motivace místních obyvatel, podniků a organizací. I když je metodika zdůrazňuje, není vždy snadné zajistit jejich aktivní účast a angažovanost v procesu tvorby. Pokud nedojde k dostatečnému zapojení, může program trpět nedostatkem zohlednění skutečných potřeb obyvatel. Důležité je mít také na paměti, že problematika může být nedostatečná finanční a personální kapacita pro plnění stanovených cílů a opatření v rámci programu rozvoje. I když je metodika pružná, může být plánování ohroženo nedostatkem finančních i lidských zdrojů. V neposlední řadě může být úskalím i nedostatečná pružnost metodiky na změny. Rychlé změny ve společnosti a životním prostředí mohou vyžadovat rychlé reakce, což může být obtížné s pevně stanovenými strukturami a postupy metodiky. Proto je velmi důležité mít propracovaný způsob sledování, vyhodnocování programu. Neméně důležité je propracovat část týkající se aktualizace dokumentu.

Závislost uplatnitelnosti metodiky na vnějších potenciálních nástrahách je vysoká. Jedná se o kvalitní nástroj pro vypracování programu rozvoje obce v ideálních podmínkách, kde všichni spolupracují, je dostatek finančních prostředků a lidských zdrojů a kdy není potřeba čelit okolním vlivům.

6. Závěr

Program rozvoje obce Telč představuje klíčový nástroj pro budoucnost města a jeho udržitelný rozvoj. Skrze řízený proces tvorby, založený na účasti občanů, veřejných činitelů a dalších zainteresovaných skupin, byla vytvořena komplexní strategie, která odráží skutečné potřeby a hodnoty místní komunity. Tento program zohledňuje bohatou historii a kulturní dědictví Telče, zároveň však klade důraz na udržitelný rozvoj ve všech oblastech života v obci. Vytyčené cíle a strategie programu jsou ambiciózní, ale realistické, a poskytují tak pevný rámec pro budoucí investice.

V rámci programu rozvoje obce Telč je věnována zvláštní pozornost rozvoji bytové politiky, která má za cíl zajistit dostupné a kvalitní bydlení pro všechny občany. Navíc je kladen důraz na podporu podnikání a vytváření nových pracovních míst, což přispívá k hospodářskému i ekonomickému růstu a zvyšování životní úrovně obyvatel.

Kultura a historie jsou nedílnou součástí identity Telče. Program rozvoje obce klade důraz na uchování a rozvoj kulturního dědictví města a zároveň podporuje kulturní a společenské aktivity, které posilují společenskou soudržnost a přitahují návštěvníky z celého světa.

Zdravotnictví je dalším důležitým pilířem rozvoje obce Telč. Program poukazuje na možnosti, jak přilákat do města nové lékaře a zkvalitnit zdravotnické služby pro obyvatele města i okolních obcí, což přispívá ke zlepšení životních podmínek a zvyšování kvality života.

Lze konstatovat, že program rozvoje obce pro obec Telč je důležitým dokumentem, který poskytuje jasnou vizi a směřuje k dosažení společných cílů. Jeho úspěšné naplnění vyžaduje maximální součinnost všech angažovaných stran a pevnou víru v potenciál a budoucnost Telče jako životaschopného a atraktivního města pro všechny své obyvatele i návštěvníky.

Závěrem je možno říci, že zkoumaná Metodika tvorby programu rozvoje obce je pro Telč uplatnitelná. Vypracovaný program je díky ní komplexní, vyvážený a odráží skutečné potřeby města Telče jako místa pro život.

Zdroje

Literatura:

ALBRECHTS, L., HEALEY, P., KUZMANN, K. *Strategic spatial planning and regional governance in Europe*. Journal of the American planning association, 2010. 19 s. ISSN 0194-4363

BALÍK, S. *Komunální politika – Obce, aktéři a cíle místní politiky*. Grada, 2009. 256 s. ISBN 978-80-247-2908-4

BLAŽEK, J., UHLÍŘ, D. *Teorie regionálního rozvoje: nástin, kritika, klasifikace*. Karolinum, 2022. 364 s. ISBN 978-80-246-4566-7

JEŽEK, J., a kol. *Strategické plánování obcí, měst a regionů*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2015. 216 s. ISBN 978-80-7552-263-4

KADERÁBKOVÁ, J., MATES, P., GROSPÍČ, J. *Úvod do regionálních věd a veřejné správy*. 2. rozš. vyd. Praha: Codex Bohemia, 1998. 211 s. ISBN 80-85963-69-8

KOUDELKA, Z. *Samospráva*. Linde, 2007. 399 s. ISBN 978-80-7201-665-5

NÁRODNÍ PAMÁTKOVÝ ÚSTAV. *Telč v průběhu staletí*. Telč, 2017. 152 s. ISBN 978-80-906167-4-5

PERLÍN, R., BIČÍK, I. *Strategický plán mikroregionu*. UK Praha, 2006. 76 s.

POISTER, T. H., STREIB, G. *Elements of strategic planning and management in municipal government: Status after two decades*. Georgia State University, 2005. 11 s. ISSN 00333352

SKOKAN, K. *Evropská regionální politika v kontextu vstupu České republiky do Evropské unie*. Repronis, 2003. ISBN 80-7329-023-5

ŠILHÁNKOVÁ, V. *Teoretické přístupy k regionálnímu rozvoji*. Univerzita Pardubice, 2007. 130 s. ISBN 978-80-7395-019-4

WOKOUN, R., a kol. *Regionální rozvoj*. Linde, 2008. 480 s. ISBN 978-80-7201-699-0

Internetové zdroje:

ČESKÁ REPUBLIKA 2030. *Kapitoly*. [on-line]. 2023 [cit. 2023-12-15]. Dostupné z: <https://www.cr2030.cz/strategie/kapitoly/>

ČESKÝ HYDROMETEROLOGICKÝ ÚSTAV. *Kvalita ovzduší*. 2024 [cit. 2024-02-20]. Dostupné z: <https://www.chmi.cz/?tab=2>

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Veřejná databáze*. 2023 [cit. 2023-12-15]. Dostupné z: <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/>

EUROPEAN COMMISSION. *Sustainable development goals*. [on-line]. 2023 [cit. 2023-12-15]. Dostupné z: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/sustainable-development-goals_en

KRAJ VYSOČINA. *Plán vodovodů a kanalizací Kraje Vysočina*. 2024 [cit. 2024-01-10]. Dostupné z: <https://prvk.kr-vysocina.cz/prvk/karty/prehled>

MALÝ LEXIKON OBCÍ ČESKÉ REPUBLIKY. *Obce České republiky k 1.1. 2023* [on-line]. 2023 [cit. 2023-10-20]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/maly-lexikon-obci-ceske-republiky-2023>

MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *Program rozvoje obce*. [on-line]. 2023 [cit. 2023-12-15]. Dostupné z: <https://mmr.gov.cz/getmedia/75e1aabc-739b-4844-8f8b-fe77488c215e/Program-rozvoje-obce-letak.pdf>

MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *Strategie regionálního rozvoje ČR 2021+*. [on-line]. 2023 [cit. 2023-12-15]. Dostupné z: <https://mmr.gov.cz/cs/microsites/uzemni-dimenze/regionalni-rozvoj/strategie-regionalniho-rozvoje-cr-2021>

MINISTERSTVO ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ. *Aktualizovaný strategický rámec*. [on-line]. 2023 [cit. 2023-12-15]. Dostupné z: <https://next.mzp.cz/s/Qmbo4HAWm6Aj7fa?dir=undefined&openfile=1273328>

MINISTERSTVO ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ. *Místní Agenda 21*. [on-line]. 2023 [cit. 2023-12-15]. Dostupné z: https://www.mzp.cz/cz/mistni_agenda_21

MINISTERSTVO ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ. *Strategický rámec Česká republika 2030*. [on-line]. 2023 [cit. 2023-12-15]. Dostupné z: https://www.mzp.cz/cz/ceska_republika_2030

OBCEPRO. *Metodika tvorby programu rozvoje obce*. [on-line]. 2023 [cit. 2023-12-15]. Dostupné z: https://www.obcepro.cz/data/metodika_tvorby_pro.pdf

POLIKLINIKA TELČ. *Najdete u nás*. 2024 [cit. 2024-01-16]. Dostupné z: <https://www.poliklinikatelc.cz/>

PROGRAMY. *Přehled programů v období 2021–2027*. [on-line]. 2023 [cit. 2023-11-12]. Dostupné z: <https://www.dotaceeu.cz/cs/evropske-fondy-v-cr/kohezni-politika-po-roce-2020/programy>

ŘEDITELSTVÍ SILNIC A DÁLNIC. *Celostátní sčítání dopravy 2020*. 2024 [cit. 2024-01-10]. Dostupné z: https://scitani.rsd.cz/CSD_2020/pages/map/default.aspx

TELČ. *Městský úřad*. 2024 [cit. 2024-02-20]. Dostupné z: https://www.telc.eu/mesto_a_samosprava/mestsky_urad

TELČ. *Příroda*. [on-line]. 2023 [cit. 2023-12-15]. Dostupné z: https://www.telc.eu/turista_a_volny_cas/priroda

TELČ. *Závěrečný účet za rok 2022*. 2024 [cit. 2024-02-20]. Dostupné z: https://www.telc.eu/files_content_category/12262/260_23.pdf

ZÁKON O OBCÍCH. *Zákon č. 128/2000 sb.* [on-line]. 2023 [cit. 2023-10-20]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-128>

Ústní a písemná sdělení:

DREXLER., V. Sociální odbor Městského úřadu v Telči. 2024 [cit. 2024-01-15]

MIFKOVÁ, L. Útvar školství – Finanční odbor Městského úřadu v Telči. 2024 [cit. 2024-01-15]

ŠVEC, V. Odbor rozvoje a územního plánování Městského úřadu v Telči. 2024 [cit. 2024-01-15]

Seznam obrázků

Obrázek 1 - Členění NUTS 2	19
Obrázek 2 - Alokace financí mezi OP	24
Obrázek 3 - Cíle udržitelného rozvoje	31
Obrázek 4 - Vymezení území pro účely SRR 21+	35
Obrázek 5 - Základní struktura PRO.....	36
Obrázek 6 - Schéma tvorby PRO	38
Obrázek 7 - Poloha města ve vztahu k ČR.....	39
Obrázek 8 - Renesanční náměstí v Telči.....	40
Obrázek 9 - Graf vývoje počtu obyvatel v Telči od roku 1980	40
Obrázek 10 - Podíl mužů a žen v Telči.....	41
Obrázek 11 - Věková struktura obyvatel Telče v roce 2021.....	41
Obrázek 12 - Vývoj průměrného věku obyvatel.....	42
Obrázek 13 - Ekonomické subjekty podle odvětví ekonomické činnosti.....	43
Obrázek 14 - Technická infrastruktura města Telč	46
Obrázek 15 - Vytíženost silnic I. a II. třídy	47
Obrázek 16 - Gymnázium Otokara Březiny	49
Obrázek 17 - SeneCura SeniorCentrum Telč.....	50
Obrázek 18 - Festival prázdniny v Telči.....	51
Obrázek 19 - Věková struktura respondentů.....	55
Obrázek 20 - Účast občanů na dění ve městě	56
Obrázek 21 - Slabé stránky města.....	56
Obrázek 22 - Názor na kvalitu školství v Telči	57

Seznam tabulek

Tabulka 1 - Členění NUTS	18
Tabulka 2 - Členění České republiky	18
Tabulka 3 - Témata regionálního rozvoje	34
Tabulka 4 - Ekonomická aktivita obyvatelstva města Telč	43
Tabulka 5 - Návštěvnost památek.....	44
Tabulka 6 - Ubytovací zařízení v Telči 2023	45
Tabulka 7 - Sportovní organizace se sídlem v Telči.....	52
Tabulka 8 - Struktura pozemků v roce 2022.....	53

Přílohy

Dotazník pro občany města Telče.....	74
Rozhovor s veřejnými činiteli města	82

Dotazník pro občany města Telče

Dobrý den,

jako studentka Provozně ekonomické fakulty ČZU v Praze bych vás ráda požádala o vyplnění dotazníku, který je určen pro vás, občany města Telče. Dotazník bude součástí mé diplomové práce na téma „Program rozvoje obce“. Bude sloužit jako poklad pro vypracování strategického plánu města a stanovení strategických cílů rozvoje. Vyplnění dotazníku nezabere více než 5 minut vašeho času. Předem děkuji za vaši ochotu.

Tereza Příbylová

1. Jste?

a) muž

b) žena

2. Kolik vám je let?

a) 0–14 let

d) 46–64 let

b) 15–25 let

e) 65 let a více

c) 26–45 let

3. Jaké je vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

a) základní

d) vyšší odborné

b) střední odborné

e) vysokoškolské

c) střední s maturitou

4. Jak dlouho žijete v Telči?

a) méně než 5 let

c) 11–20 let

b) 6–10 let

d) více než 20 let

5. Co vnímáte jako slabé stránky města?

a) místa pro bydlení

b) kulturní vyžití (kino, divadlo)

c) zeleň a místa k odpočinku

d) chybějící kavárny, bary a restaurace

e) nedostatek nákupních možností

- f) zdravotnické služby
- g) pracovní příležitosti
- h) sport a volnočasové aktivity
- i) cestovní ruch
- j) školství
- k) ochrana životního prostředí
- l) dopravní infrastruktura

6. Odkud se dozvídáte o dění ve městě?

- a) z webových stránek města
- b) ze sociálních sítí
- c) z Telčských listů
- d) ze zasedání zastupitelstva
- e) z doslechu od známých
- f) z plakátovacích ploch
- g) dění ve městě nesleduji

7. Podílíte se na dění ve městě?

- a) ano, podílím se aktivně (schůze zastupitelstva, členství v místních organizacích a spolcích aj.)
- b) ano podílím se pasivně (účast na kulturních akcích aj.)
- c) nijak se na dění ve městě nepodílím

8. Jak hodnotíte kulturní vyžití v Telči?

* * * * *

9. Jak hodnotíte kvalitu školství v Telči?

* * * * *

10. Jak daleko dojíždíte za prací/studiem?

- a) nedojíždím
- b) méně než 10 km
- c) 10–20 km
- d) 21–40 km
- e) 41 km a více

11. Jaké pracovní příležitosti vám ve městě chybí?
- a) v průmyslové výrobě (továrny, fabriky)
 - b) v administrativě (kancelářská práce)
 - c) ve službách (obchod)
 - d) jiné
12. Je Vám v místě vašeho bydliště poskytována dostatečná zdravotnická péče – praktický lékař, zubař, gynekolog/urolog?
- a) ano, všechny lékaře mám v místě bydliště
 - b) ne, minimálně za jedním musím dojíždět
 - c) všechny lékaře mám mimo místo svého bydliště
13. Jaký je Váš současný typ bydlení?
- a) vlastní byt/dům
 - b) podnájem
 - c) bydlím s rodiči
 - d) jiné (Dům s pečovatelskou službou, Domov dětí a mládeže, aj.)
14. Jaké možnosti bydlení ve městě postrádáte?
- a) stavební parcely pro výstavbu rodinných domů
 - b) možnost koupě vlastního bytu
 - c) možnost pronájmu bytu/domu
15. Přivítali byste možnost se přímo zapojit do rozhodování o tom, na co bude použit rozpočet města?
- a) ano
 - b) ne
16. Do jakých oblastí podle vás by měly putovat finanční prostředky z rozpočtu města?
- a. místa pro bydlení
 - b. kulturní vyžití (kino, divadlo)
 - c. zeleň a místa k odpočinku
 - d. kavárny, bary a restaurace

- e. nákupní možnosti
- f. zdravotnické služby
- g. pracovní příležitosti
- h. sport a volnočasové aktivity
- i. cestovní ruch
- j. školství
- k. ochrana životního prostředí
- l. dopravní infrastruktura

Rozhovor s veřejnými činiteli města

Mgr. Vladimír Brtník – starosta

1. Jak dlouho jste ve funkci veřejného činitele?
5 let jsem zastupitel a radním města, z toho 3 roky starostou.
2. Je podle Vašeho názoru (zkušenosti) důležité, aby obce strategicky plánovaly?
Určitý plán rozvoje města a všech oblastí důležitých pro život ve městě je důležitý.
3. Co považujete za silné stránky města Telče jako vhodného místa pro život?
Na prvním místě bych rozhodně uvedl bezpečnost. Jsme bezpečné město pro život, co se týče kriminality, ale např. i provozu na komunikacích. Za další silné stránky považuji školství (MŠ, ZŠ a GOB a SOŠ), kvalitu životního prostředí, ovzduší, sportovní vyžití, blízkost přírody, čistotu města, dostupné obchody a služby a dosud fungující polikliniku a ostatní lékařskou péči. Nelze opominout ani krásu našeho města a množství kulturních a sportovních akcí, které se zde konají. V Telči je velké množství různých kulturních a sportovních spolků.
4. Co naopak považujete za slabé stránky města Telče jako vhodného místa pro život?
Uvedené slabiny jsou víceméně totožné s ostatními městy podobné velikosti v České republice, ale i v západní Evropě. Velikou starost mi dělá snižující se dostupnost lékařské péče. Nedostatek především stomatologů a lékařů pro děti a dorost je v současné době v Telči velmi citelný. I v Telči je nedostatek dostupného bydlení. Mnoho občanů by uvítalo větší výběr v oblasti obchodů, služeb a zaměstnání.
5. Z průzkumu mezi občany města bylo zjištěno, že jim chybí kulturní vyžití (kino, divadlo). Je z Vašeho pohledu možné tuto poptávku uspokojit?

Divadelní i filmová představení v současné době probíhají v budově Orlovny nebo Panského dvora. Občané mohou za těmito představením jezdit i do okolních měst, kdy se dojezdová vzdálenost pohybuje od 13 do 32 km. Horácké divadlo Jihlava organizuje pravidelné svozy autobusy. Nemyslím si, že by město Telč mělo v Telči zřizovat a provozovat kino nebo divadlo.

6. Ti samí respondenti by také uvítali možnost koupě vlastního bytu, jak se podle Vás bude nadále vyvíjet bytová politika města?

V roce 2021 jsme vypracovali bytovou koncepci, ve které jsme zmapovali veškeré možnosti v oblasti bydlení. Pokud nám to dotační podmínky dovolí, vybudujeme (rekonstrukcemi nebo novou výstavbou) další obecní nájemní byty. Dáváme přednost bytům menších velikostí. Zároveň hledáme vhodné parcely pro výstavbu v rámci města. Nemyslím si, že by se město mělo dále rozrůstat do okolí, aniž bychom nejdříve nevyužili možnosti pro stavění/rekonstrukce v rámci města. Spolupracujeme se soukromými investory, který chtějí v Telči postavit bytové jednotky nebo rodinné domy.

7. Občané tohoto města negativně hodnotí pracovní příležitosti ve městě. Téměř polovina z oslovených za prací dojíždí často i více než 30 km. Uvítali by možnost práce v průmyslové výrobě. Jsou v tomto ohledu podnikány nějaké kroky?

V této oblasti jsou možnosti města velmi omezené. V Telči působí mnoho firem a většina z nich již dlouho hledá zaměstnance/zaměstnankyně. Pracovních příležitostí ve městě je poměrně dost, ale v mnoha případech lidé dají přednost dojíždění například kvůli vyšší mzdě. Město Telč disponuje jednou průmyslovou zónou a v současné době probíhají jednání se třemi podnikatelskými subjekty ohledně přestěhování jejich firmy do této lokality. I z mé osobní životní zkušenosti bych rád uvedl, že dojezdová vzdálenost do zaměstnání do 40 minut je v České republice, ale i ve světě naprosto běžná.

8. Jaká je strategie pro zlepšení dostupnosti základní zdravotní péče pro občany?

Je důležité uvést a stále opakovat, že za dostupnou lékařskou péči jsou v České republice zodpovědné zdravotní pojišťovny. V této oblasti neexistuje ze strany města žádná konkrétní strategie, musíme flexibilně reagovat na situace tak, jak přicházejí. Město Telč odsouhlasilo finanční motivační bonus pro nového lékaře, poskytlo mu za symbolický nájem městský byt. Došlo k odkoupení budovy s ordinacemi od lékařů a následnému pronájmu ordinací jednotlivým lékařům/lékařkám. Vedení města

aktivně (formou inzerátů) hledá pro město lékaře/lékařky, je v kontaktu se zástupci VZP i Kraje Vysočina.

9. Z průzkumu také vyplývá, že více než 50% obyvatel by přivítalo možnost se aktivně podílet na rozhodování o rozdělování rozpočtu města. Jaký je Váš názor na participativní rozpočet?

V současné době se každý občan může podílet na rozhodování o rozdělování rozpočtu města prostřednictvím svého zastupitele/zastupitelky. Domnívám se, že jsme velmi „otevřená“ radnice a kdokoli může vedení města nebo jednotlivé komise kontaktovat se svým návrhem. Nedávno jsme se prostřednictvím dotazníku (papírového i elektronického) zeptali občanů v určité lokalitě města, co by si přáli vybudovat na pozemku, který se v jejich lokalitě nachází. Jsme členem asociace Zdravá města, pořádáme veřejná fóra, na kterých si se spoluobčany vyměňujeme názory na fungování i rozvoj města. Osobně jsem velkým fanouškem participativního rozpočtu.

10. V čem vidíte největší příležitost a potenciál pro rozvoj města?

I ze své zkušenosti života v zahraničí jsem přesvědčen o tom, že je možné více rozvinout turistický potenciál města. Musíme však dát pozor na to, aby turismus příliš neomezoval občany Telče. I tímto se zabýval projekt Spolu v Telči. <https://www.spoluvtelci.cz/o-projektu>Věřím, že i s rozvojem práce na dálku, bude více firem (např. IT), které budou v Telči působit.

11. V čem naopak vidíte případnou hrozbu pro rozvoj města?

Postupné vylidňování, snižování dostupnosti lékařské péče, snižování počtu obchodů a služeb a snižování jejich kvality.

Ing. Jiří Pykal – místostarosta

1. Jak dlouho jste ve funkci veřejného činitele?

Na pozici místostarosty jsem od října roku 2022 a předtím na pozici zastupitele města od roku 2014.

2. Je podle vašeho názoru/zkušenosti důležité, aby obce strategicky plánovaly?

Defacto nám toto ukládá i zákon. Někdy se ke strategickému plánování přistupuje formálně někdy poctivě. Dle mého osobního názoru je to strašně nutné a je dobře na tom pracovat. Strategický plán by měl zpracovat někdo, kdo je profesionál a má s tím zkušenosti. Jestli je takový člověk zároveň občanem obce je irelevantní. Podstatné je, aby uměl získat informace a zastřešil celý strategický plán. Je třeba zainteresovat i místní spolky a příspěvkové organizace. Pokud je celý dokument dobře zpracován dá se o něj do budoucna i opřít. Je důležité si říci, že se nejedná o mrtvý dokument, ale je nutné, aby byl stále obnovován a aktualizován.

3. Co považujete za silné stránky města Telče jako vhodného místa pro život?
Telč je velmi atraktivní pro někoho kdo hledá příjemné prostředí, kde je alespoň základ služeb. Nejcennějším je bezesporu životní prostředí. Máme tu lesy, cenné přírodní lokality, perfektní přírodní koupání. O památkách není potřeba ani mluvit. Další silnou stránkou Telče je sport. Máme velké spektrum příležitostí, kde sportovat. Funguje zde celá řada spolků a organizací a město sport finančně podporuje. A v neposlední řadě je to kulturní vyžití a školství.
4. Co naopak považujete za slabé stránky města Telče jako vhodného místa pro život?
Nejaktuálnější je zdravotnictví. Tento problém sdílíme i s většími městy. Můžeme se bavit o zubařích, pediatrech a obvodních lékařích. Pokud navážeme na další služby – není tu veškerý sortiment služeb, jako ve větších městech. Nedají se tu koupit boty a oblečení. Chybí řemeslníci. Pokud se přesuneme k pracovním příležitostem, je takovým klišé, že v Telči není práce. V Telči práce je, ale spíše ve službách a ve školství. Chybí stabilní produkční činnost.
5. Z průzkumu mezi občany města bylo zjištěno, že jim chybí kulturní vyžití (kino, divadlo). Je z Vašeho pohledu možné tuto poptávku uspokojit?
Traduje se, že tu chybí kino a divadlo, ale vím, jak lidé chodí do kina. I Jihlava se klepe, aby na kasovní trháč přišlo alespoň 5 lidí. Mladší generace kulturu bohužel vnímá jiným způsobem. Všechno je on-line. Existují databáze filmů za slušný poplatek, kde si můžou lidé užít kino z pohodlí domova. Dnes už lidé nechodí ani do hospod tak jako dřív. Ta kultura se konzumuje jiným způsobem. I přesto v Panském dvoře a Prostoru promítání probíhá. Není v silách města budovat kinosál. S divadly je to obdobné.
6. Ti samí respondenti by také uvítali možnost koupě vlastního bytu, jak se podle Vás bude nadále vyvíjet bytová politika města?

Bydlení je dlouhodobý problém. Město nějaké byty má, ale podle mého názoru je to málo. Aktuálně se zpracovává projekt v ul. Furchova, kde by měli vzniknout nové bytové jednotky města. Ale je potřeba spolupracovat i se soukromými developery. V případě, že by někdo přišel s ochotou vystavět zde bytový dům město je ochotno jednat o odprodeji nebo pronájmu vlastního pozemku za těmito účely. Zároveň máme aktuálně k dispozici stavební parcely v ul. Dačická, kde chystáme i druhou etapu. Dalším výhledovým projektem jsou stavební parcely v ul. Hornomyslovská. Z tohoto pohledu by mohl být trh s pozemky pro rodinné domy saturovaný.

7. Občané tohoto města negativně hodnotí pracovní příležitosti ve městě. Téměř polovina z oslovených za prací dojíždí i více než 30 km. Uvítali by možnost práce v průmyslové výrobě. Jsou v tomto ohledu podnikány nějaké kroky?

Jsme v osobním kontaktu s podnikateli. Ale úplně nevidím, že by tyto firmy dokázaly zaměstnat 3x více lidí. Mají nějakou svojí hranici a rozšiřují se velmi pozvolna. Během loňského roku se ozvali 3 zájemci, kteří by chtěli něco rozjet v lokalitě Radkovská. Nebudou to ale firmy, které by dokázaly zaměstnat stovky lidí. Ale nějak začít je důležité. Potřebujeme sem zkrátka dostat nějakou moderní zajímavou výrobu.

8. Jaká je strategie pro zlepšení dostupnosti základní zdravotní péče pro občany?

Toto není problém jenom Telče. I Jihlavě budete mít problém sehnat zubaře, pokud někdo není ochotný si připlatit nemalé peníze. Město je v poslední v celém tom článku. My jenom hasíme požár. Tento problém je úkolem především Ministerstva zdravotnictví, které musí přijít s nějakým konceptem. Chybí tu státní politika. S ostatními městy si díky tomu úplně nesmyslně konkurujeme. Ale nemůžeme říct, že pro zlepšení situace nic neděláme. Zastupitelstvo schválilo podporu pro lékaře, kteří by sem chtěli nastoupit v podobě bytu a jednorázové finanční částky na rozjezd.

9. Z průzkumu také vyplývá, že více než 50% obyvatel by přivítalo možnost se aktivně podílet na rozhodování a rozdělování rozpočtu města. Jaký je Váš názor na participativní rozpočet?

Aby tohle fungovalo, tak na to je ta Telč docela malá. Byl jsem do této možnosti nadšen. Ale jsou různé zkušenosti ze zahraničí, které jsou dobré i špatné. V praxi je statisticky 5 % lidí, kteří dělají úplně všechno a zbytek se jenom veze. Ty aktivní to ovlivní nějakým konkrétním směrem. Telč je v oblasti rozpočtu velkorysá a neškrtní peníze. Jsem pro něco zkusit a ten nápad v hlavě nosím. Ale ty modely, které fungují jinde se sem nedají přesunout. Na to jsme moc malí.

10. V čem vidíte největší příležitost a potenciál pro rozvoj města?

Bydlení je příležitost, ten vlak se rozjíždí. Dále pak drobní podnikatelé v oblasti služeb a obchodu, aby podnikání dávali víc za sebe. Nikdo neříká ani si nevezmou dovolenou. Ale po zbytek roku by měli víc zabrat. A další důležitou věcí je uchovat si kvalitu vzdělání.

11. V čem naopak vidíte případnou hrozbu pro rozvoj města?

Největší hrozba není úplně v Telči, víme, co se ve světě děje. Ať už budeme mluvit o pandemii nebo válce. Mezi lidmi převládá opatrnost a nejistota. Největší hrozba je, že mlčící většina mlčí a nezapojí se. Stoupá nervozita a roste lhostejnost. To je to největší ohrožení.